

Ztracené mládí v armádní evidenci

Lost Youth in Army Records

Vojna v proměnách času (1868–2004)

Military Service

in the Changing Times (1868–2004)

1

Povinná služba v armádě představovala od konce 18. století v evropském prostoru jeden z důležitých mechanismů fungování moderních národnostních států, jehož prostřednictvím chtěla vládnoucí moc disciplinovat, indoktrinovat, socializovat, ale především v případě ohrožení státní suverenity mobilizovat své občany k obraně teritoria a stávajícího společenského řádu.

Systém, zavedený již za Rakouska-Uherska (1868), odrážel nejen potřeby obrany, ale také proměnu politického a kulturního kontextu. Zatímco ve druhé polovině 19. století byla vojenská služba vnímána zejména jako nástroj státní disciplíny a mobilizace mas, v průběhu 20. století získala hlubší význam také jako prostředek formování národní identity.

V monarchii vojna představovala mocný nástroj pro sjednocování mnohonárodnostního obyvatelstva, ale měla i své stinné stránky: nucenou službu v jednotkách, kde převládala němčina a národní aspirace byly potlačovány. První světová válka odhalila limity tohoto systému – nedostatek vycvičených záloh a vysoké ztráty podtrhly nutnost reformy, k níž však již nedošlo.

Vznik Československa v roce 1918 přinesl novou koncepci branné povinnosti. Tehdejší armáda se stala symbolem státní suverenity, přestože denní realita služby zůstávala podobná jako za Rakouska-Uherska. Idea národního vojska ovlivnila mnoho mužů, kteří za druhé světové války dobrovolně vstoupili do odboje.

Po únoru 1948 byla služba plně podřízena ideologickým požadavkům vládnoucí komunistické strany. Armáda se stala nástrojem kontroly i výchovy v lidově demokratickém zřízení. Po roce 1989 došlo k postupnému zkracování vojenské služby a její profesionalizaci, která vyvrcholila definitivním zrušením povinné vojny v roce 2004. Tato výstava zachycuje nejružnější podoby vojenské služby v českých zemích prostřednictvím reflexe proměn armádních dokumentů úřední povahy z jednotlivých historických období.

Since the end of the 18th century, compulsory military service has been one of the important mechanisms of modern nation-states in Europe, through which the ruling power sought to discipline, indoctrinate, socialize, and, in the event of a threat to state sovereignty, to mobilize its citizens to defend the territory and the existing social order.

The system, already introduced during the Austro-Hungarian Empire (1868), reflected not only defense needs but also the changing political and cultural context. While in the second half of the 19th century military service was perceived primarily as an instrument of state discipline and mass mobilization, in the 20th century it also acquired a deeper meaning as a means of forming national identity.

The First World War revealed the limitations of the existing system; the lack of trained military reserves and the high number of casualties underscored the need for reform, which, however, did not occur. After creation of Czechoslovakia in 1918, the army became a symbol of state sovereignty, although the daily reality of service remained similar to that of the Austro-Hungarian Empire. Then, the idea of a national army influenced many men to join voluntarily the resistance movement during World War II.

After February 1948, the service was completely subordinated to the ideological demands of the ruling Communist Party. The army became an instrument of control and education in the people's democratic system of government. After 1989, military service was gradually shortened and professionalized, culminating in the final abolition of compulsory military service in 2004. The exhibition presents the various forms of military service in the Czech lands through official military documents from different historical periods.

Připravenost rakousko-uherské armády k boji měla prověřovat pravidelná vojenská cvičení, jež na sklonku léta vrcholila císařskými manévry (1913).

The combat readiness of the Austro-Hungarian army was to be tested by regular military exercises, culminating in the Imperial maneuvers at the end of the summer (1913).

V základním výcviku byla velmi důležitá i pořadová příprava, díky které se voják naučil pochodovat a chodit ve tvaru.

Basic training also included very important exercises. Thanks to them, soldiers learned to march and walk in shape.

The daily routine of military service also included the care for military footwear.

Ke každodennosti vojenské služby patřila také péče o vojenskou obuv.

Autoři výstavy / Authors of the Exhibition:

Jiří Hlaváček – Marek Fišer – Tomáš Kykal – Pavel Mücke – Lenka Krátká – Prokop Tomek
(Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. / Institute of Contemporary History, the Czech Academy of Sciences)

Výstava obsahuje materiály a exponáty ze sbírek / The exhibition contains documents, objects and exhibits from these institutions:

Rakouský státní archiv – válečný archiv / Austrian State Archives – War Archives

Vojenský archiv – centrálna registratúra Trnava / Military Archives – Central Registry Trnava

Vojenský historický archiv Bratislava / Military History Archive Bratislava

Vojenský historický ústav Praha / Military History Institute Prague

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv v Praze / Military Central Archive – Military Historical Archive Prague

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. / Institute of Contemporary History CAS

Tato výstava je výstupem projektu č. DH23P03OVV054 finančně podpořeného Ministerstvem kultury České republiky, jehož řešitelem je Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. / This exhibition is the output of project no. DH23P03OVV054 financially supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic (main researcher: Institute of Contemporary History CAS).

2

Typologie úředních pramenů povinné vojenské služby (1868–2004)

Typology of Official Sources on Compulsory Military Service (1868–2004)

Typologie úředních dokumentů k povinné vojenské službě odráží dlouhodobou kontinuitu armády jako „totální instituce“, která se výrazně promítla do každodenního života vojáků i do fungování širší společnosti v jednotlivých obdobích.

Mezi klíčové prameny patří vojenské řády, denní rozkazy, kroniky, kmenové listy a vojenské knížky. Tyto dokumenty zachycují detailní informace o výcviku, službě a životních podmínkách vojáků. Například vojenské kmenové listy, vedené již od dob Rakouska-Uherska, obsahují údaje o místě narození, domovské příslušnosti, fyzických a osobnostních charakteristikách či jazykových znalostech vojáků.

Archivní prameny jsou dnes uchovávány především ve Vojenském ústředním archivu – Vojenském historickém archivu v Praze, dále ve Správním archivu Armády ČR v Olomouci. Dokumenty z období Rakouska-Uherska jsou k dispozici ve Vídni. Specifické materiály, například předpisy Pohraniční stráže či směrnice pro státobezpečnostní prověrky branců, se nacházejí v Archivu bezpečnostních složek.

Regionální rozdělení úschovy kmenových listů souvisí s rozdělením Československa v roce 1993. Zatímco záznamy mužů narozených do roku 1910 se nacházejí v Praze, dokumenty pro ročníky 1911–1920 jsou uchovány v Bratislavě a od ročníku 1921 pak v trnavském archivu. Rozdělení materiálů odráží historické změny státních hranic a administrativní kontinuitu vojenských institucí.

Významný zdroj informací představují také kroniky vojenských útvarů, dokumentace mimořádných událostí, záznamy z vojenských soudů či materiály vojenské prokuratury. Tyto prameny umožňují rekonstruovat nejen každodenní život vojáků, ale i širší politické a kulturní kontexty vojenské služby. S využitím pestré palety těchto dokumentů tudíž výstava nabízí unikátní pohled na proměny povinné vojenské služby v českých zemích v letech 1868–2004.

The typology of official documents on compulsory military service reflects the long-term continuity of the army as a “total institution”. Key sources include military regulations, daily orders, chronicles, or individual military service records which contain information on the soldier’s place of birth, domicile, physical and personal characteristics, and language skills. These documents provide detailed information about the training, service and living conditions of soldiers.

Today, the archival sources are mainly kept in the Central Military Archive – Military Historical Archive in Prague and in the Administrative Archive of the Army of the Czech Republic in Olomouc. Documents from the Austro-Hungarian period are kept in Vienna. Specific materials, such as the directives of the Border Guard are available in the Security Services Archive. The records of men born before 1910 are in Prague, the documents from 1911–1920 are kept in Bratislava and, from the 1921 year, in the archive in Trnava. The distribution of materials reflects the historical changes in national borders and the administrative continuity of military institutions.

Chronicles of military units, documentation of extraordinary events, records of military courts and materials of the Military Prosecutor’s Office are also important sources of information. These documents make it possible to reconstruct not only the everyday life of soldiers, but also the broader political and cultural context of military service. Using a diverse range of these documents. The exhibition thus offers a unique insight into the transformation of compulsory military service in the Czech lands between 1868 and 2004.

Loučení rakouských zeměbranců před odchodem do pole v roce 1813.

Farewell of Austrian landwehr soldiers before leaving for the battlefield in 1813.

Táborští dělostřelci na vycházce v místní vyletní restauraci (1935).

Artillerymen in the town of Tábora during their visit of a local restaurant (1935).

Povinné odvody aneb „daň z krve“ (vojna do roku 1868)

3

Compulsory Conscription or “Blood Tax” (Military Service Until 1868)

Personální potřeby stálé armády zavedené v habsburské monarchii po třicetileté válce stačil v míru krytý nábor čili verbování. Ve válečném stavu však tento způsob nedostačoval a jednotlivé země říše musely vojsku dodávat kvóty rekrutů, které obstarávaly i nucenými odvody.

Neúspěch v sedmileté válce vyvolal potřebu silnější armády, ale její růst brzdil neefektivní systém doplňování. Reformy státní správy za Marie Terezie a Josefa II. proto směřovaly k lepšímu využití branných kapacit. V roce 1771 habsburské vojsko po pruském vzoru zřídilo stálé plukovní odvodní okresy a o deset let později zavedlo nový konskripční systém založený na armádou prováděném soupisu obyvatelstva. Byť vycházel z principu, že každý je povinen sloužit svému státu ve válce, četné výjimky a možnost vyplatit se či vyslat náhradníka měly za následek, že tato povinnost padla především na bedra nevzdělaných a nemajetných společenských vrstev.

Napoleonské války počátkem 19. století vyvolaly potřebu ještě širšího využití lidského potenciálu k vojenským účelům. Dvě organizační novinky – zřízení zálohy (1806–1827) a zeměbrany (1808–1852) – zaručily, že všichni muži schopní vojenské služby získali základní vojenský výcvik a mohli být až do svých 40, resp. 45 let, povoláni k válečné službě. Zatímco dříve rozhodovali o výběru konkrétních odvedenců vrchnostenská úředníci, resp. obecní předáci, od roku 1827 rozhodovalo nové losování.

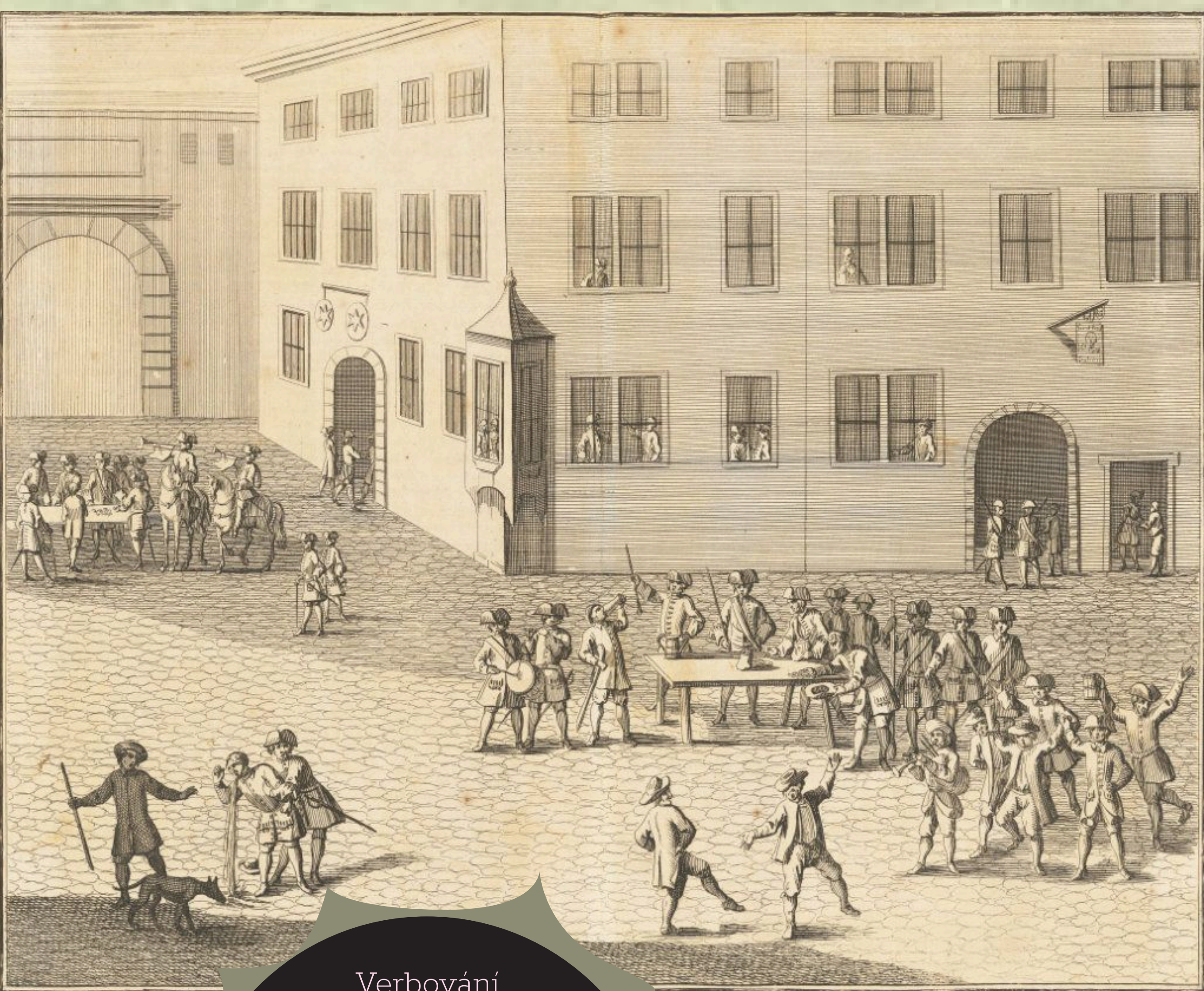
Původně doživotní vojenská služba odvedenců byla v roce 1802 zkrácena u pěchoty na 10 let, v letech 1811–1845 byla sjednocena pro všechny druhy zbraní na 14 let. Následně došlo k jejímu zkrácení na 8 let činné služby a dva roky v záloze, což přetrvalo až do zavedení všeobecné branné povinnosti v roce 1868.

The army of the Habsburg Monarchy, established after the Thirty Years' War, was staffed in peacetime by recruits. In wartime, however, this method was insufficient, and the individual countries of the empire had to supply the army with quotas of conscripts.

The failure of the Seven Years' War created the need for a stronger army, but its growth was hampered by an inefficient recruitment system. In 1771, the Habsburg army, following the Prussian model, established permanent regimental recruitment districts and ten years later introduced a new conscription system based on the army's census of the population. The numerous exemptions and the possibility of paying off or sending a substitute man meant that in this obligation fell mainly on the shoulders of the uneducated and the poor.

The Napoleonic Wars at the beginning of the 19th century marked the need for an even wider use of human potential for military purposes. Two organizational innovations – the creation of the Reserves (1806–1827) and the Landwehr (1808–1852) – ensured that all men capable of military service received basic military training and could be called up for military service until the age of 40 or 45. While the selection of conscripts had previously been made by high-ranking officials or village chiefs, from 1827 the selection was made by lottery.

The original lifelong military service was reduced to 10 years for infantry in 1802 and was consolidated to 14 years for all army branches between 1811 and 1845. It was then reduced to 8 years of active service and 2 years in the reserve, which lasted until the introduction of universal conscription in 1868.

Verbování mladíků na dobovém vyobrazení z 20. let 18. století. Verbíři si při náboru nezřídka vypomáhali alkoholem a přísliby pohodlného vojenského života, třebaže byly podobné praktiky zakázány.

Recruiting of young men in the early 18th century. Recruiters often used alcohol and promises of a comfortable military life to recruit, even though such practices were prohibited.

1698

1748

1769

Proměny vojáků habsburské monarchie od zřízení stálého vojska po třicetileté válce až po zavedení všeobecné branné povinnosti roku 1868 na příkladu pozdějšího pražského c. k. řadového pěšího pluku č. 28. Shora: vojenské stejnokroje v letech 1698, 1748, 1769, 1805, 1813, 1840, 1852 a 1868.

Changes of the Habsburg Monarchy's soldiers, using the example of the Prague Imperial-Royal Line Infantry Regiment No. 28. From top to bottom: uniforms in 1698, 1748, 1769, 1805, 1813, 1840, 1852, 1868.

1805

1813

1852

1840

1868

Od mustrovních rejstříků ke kmenovým listům

4

From Muster Registers to Individual Basic Service Sheets

V éře žoldnéřských armád, kdy mělo sestavení pluku ráz obchodního kontraktu, sloužila jmenná evidence především jako účetní doklad. Neobsahovala více než jméno, příjmení, místo původu, poznámku o vlastní výzbroji a vyplacené částce. Splnění závazku stvrzoval obřad nazývaný mustruňk (Musterung), při němž panovníkem pověřený komisař vykonal přehledku nastoupeného útvaru a na základě předložených mustrovních rejstříků ověřil, zda vykazované údaje odpovídají skutečnosti.

Po zavedení stálé armády erár vyžadoval pravidelné mustruňky dvakrát ročně. Cílem těchto periodických inspekcí bylo nejen získat přehled o aktuálních početních stavech vojska, ale také zamezit podvodům a zpronevěrám. S nárůstem množství údajů sledovaných u každého vojáka se pro tyto úřední doklady žvil název mustrovní seznamy (Musterliste). Od roku 1768 se předkládaly jednou ročně na podzim a pro lepší přehlednost získaly tabulkovou podobu.

Propracovaný systém sice poskytoval vojenské správě detailní a přehledné informace, avšak za cenu nadměrné administrativní zátěže. Ta doléhala nejen na zhotovitele, ale i na kontrolní orgány, které byly každým rokem zahlcovány fascikly aktuálních seznamů. Bylo-li obtížné dostat požadavkům mustrovní agendy v míru, během válečných tažení se situace ještě zhoršila. Nastaly výpadky v provádění mustruňků a nouzové revizní seznamy byly jen chabou náhražkou řádné evidence.

K zásadní změně přistoupila vojenská správa počátkem listopadu 1820. Mustrovní seznamy nahradila tzv. základní čili kmenovou knihou (Grundbuch). Vojenské útvary napříště evidovaly personální i služební změny každého svého příslušníka na jednotlivých předtištěných kmenových listech s pevně danou strukturou, a to v desetiletých periodách. Nový systém přinesl méně papírování i chyb a na našem území přetrvál přístich 130 let.

In the era of mercenary armies, when the formation of a regiment was a business contract, the name list served primarily as an accounting document. It contained only the name, surname, place of origin, a note on the actual armament and the amount paid out. Fulfillment of the obligation was confirmed by a ceremony called muster, during which a commissioner inspected the mustered unit and verified the accuracy of the information on the muster registers.

After the introduction of the standing army, the state power required regular mustering twice a year. The purpose of these periodic inspections was not only to obtain an overview of the current number of troops but also to prevent fraud and embezzlement. With the increase in the amount of data monitored for each soldier.

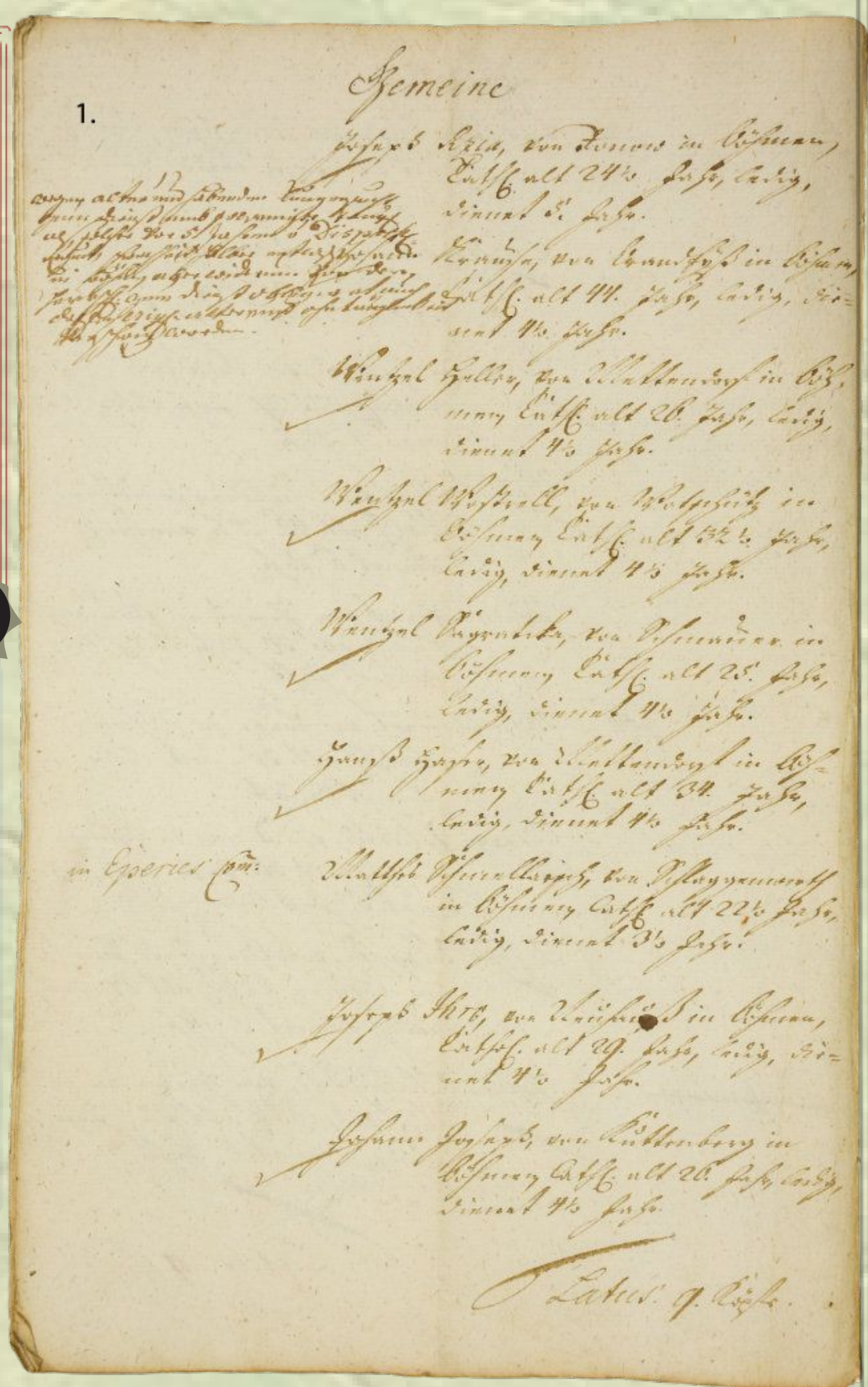
The sophisticated system provided the military administration with detailed and clear information, but at the cost of an excessive administrative burden. This burden was borne not only by those who submitted the data, but also by the control authorities. This administrative bureaucratic burden increased during the war expeditions.

In early November 1820, the military administration underwent a major change. The muster rolls were replaced by so called basic book (Grundbuch). From now on, the military units recorded the personnel and service changes of each of their members on individual pre-printed basic service sheets with a fixed structure, in ten-year periods. The new system resulted in less paperwork and fewer errors, and it remained in place for the next 130 years.

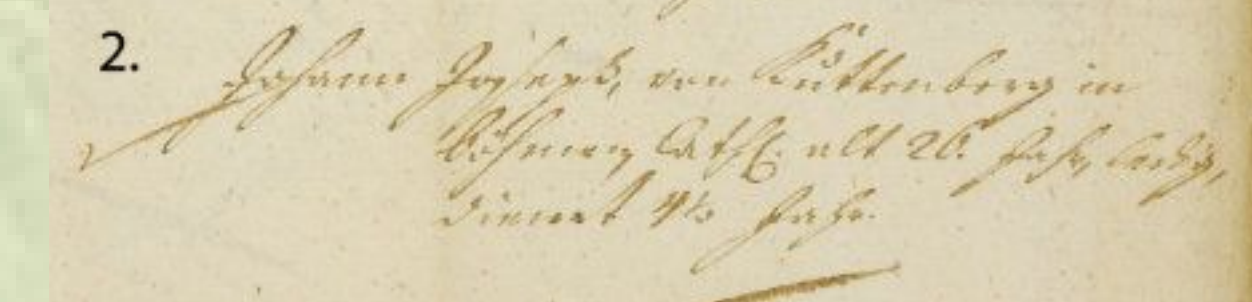
Záznam vojína Jana Josefa z Kutné Hory v mustrovním seznamu setniny barona de Staina Wallisova pěšího pluku (později c. k. řádového pěšího pluku č. II) za rok 1746.

Record of a soldier Jan Josef of Kutná Hora in the muster roll of the Baron de Staine's Company of the Wallis Infantry Regiment (later Imp. Roy. Line Infantry Regiment No. II) for the year 1746.

Záznamy v mustrovních seznamech nebyly utříděny abecedně, nýbrž sestupně podle hodnosti a v rámci nich podle služebního stáří. Zápisy zabíraly jen pravou polovinu stránky, levá měla sloužit pro poznámky.

The entries in the muster rolls were arranged in descending order of rank and within that order by seniority. Entries occupied the right half of the page, with the left half used for notes.

Prostý vojin Jan Josef z Kutné Hory v Čechách, katolík, star 26 let, svobodný, slouží 4 ½ roku. Křestní jméno se uvádělo v německém ekvivalentu a podle konfese se měl řídit pohřební ritus.

Private Jan Josef from Kutná Hora in Bohemia, Catholic, 26 years old, single, serving 4 ½ years'. The first name was given in the German equivalent and the funeral rite was to be according to the confession.

Záznam vojína Martina Chaloupky ze Skryšova v mustrovním seznamu 1. fyzilírské setniny c. k. řádového pěšího pluku č. II za rok 1820.

Entry of a Martin Chaloupka from Skryšov in the list of the 1st fusilier unit of the c. k. Regular Infantry Regiment No. II for the year 1820.

Poslední tři desetiletí existence mustrovních seznamů charakterizuje vysoká míra standardizace. Předtištěné formulářové tabulky sice usnadňovaly zpracování, zato svazky zabíraly více místa na regálech.

The last three decades of muster rolls were characterized by a high degree of standardization. While pre-printed form tables made processing easier, the volumes took up more and more shelf space.

3. Nomina		MUSTER										BEMERKUNGEN									
Nr.	Ordnung	Nachname	Vorname	Stand	Alter	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar
1	1	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
2	2	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
3	3	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
4	4	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
5	5	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
6	6	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
7	7	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
8	8	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
9	9	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
10	10	Anton Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												

4. Nomina		MUSTER										BEMERKUNGEN									
Nr.	Ordnung	Nachname	Vorname	Stand	Alter	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar
1	1	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
2	2	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
3	3	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
4	4	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
5	5	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
6	6	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
7	7	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
8	8	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
9	9	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
10	10	Martin Chaloupka	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												

Od sklonku 60. let 18. století k již dříve evidovaným údajům (jméno, příjmení, rodiště, věk, náboženství, rodinný stav) přibýly rubriky udávající číslo pořadí v rámci setniny (I. sloupec) a zaměstnání.

Beginning in the late 1860s, in addition to the previously recorded personal data, sections were added indicating the order number within the military unit (1st column) and occupation.

Navazující položky se navíc věnovaly rodinným poměrům vojáka. Pokud byl ženat, zapisovalo se, zda je manželka přítomna u setniny, zvlášť se uváděla jména a věk dětí.

The following items dealt with the soldier's family situation. If he was married, it was noted whether the wife was present at the unit, and the names and ages of the children were listed separately.

Přibýla i tělesná výška, která dlouho sloužila jako jediný ukazatel zdatnosti. Čím byl voják vyššího vzrůstu, tím lépe. Údaj se zapisoval ve střečích, palcích a čárkách podle dolnorakouské míry.

Height, which had long served as the sole indicator of fitness, was also added to the entry. Height was recorded in feet, inches and lines according to the Lower Austrian system of measurement.

Zbývající rubriky patřily vojenské kariéře. V poznámce stojí, že dotyčného odvedli 8. března 1813 na 14 let, obdržel 3 zlaté kapesného, nikdy nezbehl a vyznamenán byl dělovým křížem za tažení 1813–1814.

The remaining sections were devoted to military career. In the note, the man was drafted on March 8, 1813, for 14 years, received 3 guilder allowances, never deserted and was awarded the Army Cross for the Wars' of 1813–1814 ('Cannon Cross')

Kmenový list Františka Zitty z Chrastí u Chrudimi odkrývá průběh jeho pozoruhodné vojenské dráhy, během níž se díky bojovým zásluhám vypracoval z prostého vojína na důstojníka.

The individual military service record of František Zitta from Chrast near Chrudim reveals his remarkable military career, from a common soldier to an officer thanks to his military merits.

Grundbuch 166		MUSTER										BEMERKUNGEN									
Nr.	Ordnung	Nachname	Vorname	Stand	Alter	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar
1	1	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
2	2	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
3	3	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
4	4	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
5	5	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
6	6	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
7	7	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
8	8	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
9	9	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
10	10	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												

Nachgefolgte		MUSTER										BEMERKUNGEN									
Nr.	Ordnung	Nachname	Vorname	Stand	Alter	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar	Wunden	Andere	Größe	Farbe	Augen	Haar
1	1	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
2	2	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
3	3	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
4	4	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
5	5	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
6	6	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
7	7	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
8	8	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
9	9	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												
10	10	František Zitta	Johann	Landwehr	26	5 1/2	br.	blau	schwarz												

První položky kmenového listu – číslo sešitu a strany – určovaly pozici záznamu v plukovní evidenci. Pro vyhledávání v kmenové knize sloužily pravidelně aktualizované abecední jmenné rejstříky.

The first items of the individual military service record determined its position in the regimental records. Regularly updated alphabetical name indexes were used to search the book of records.

Prostoru pro popis vojenské služby bylo v mustrovních seznamech zoufale málo, a proto kmenový list nově poskytoval výrazně rozšířenou rubriku pro záznam služebních změn včetně podrobností.

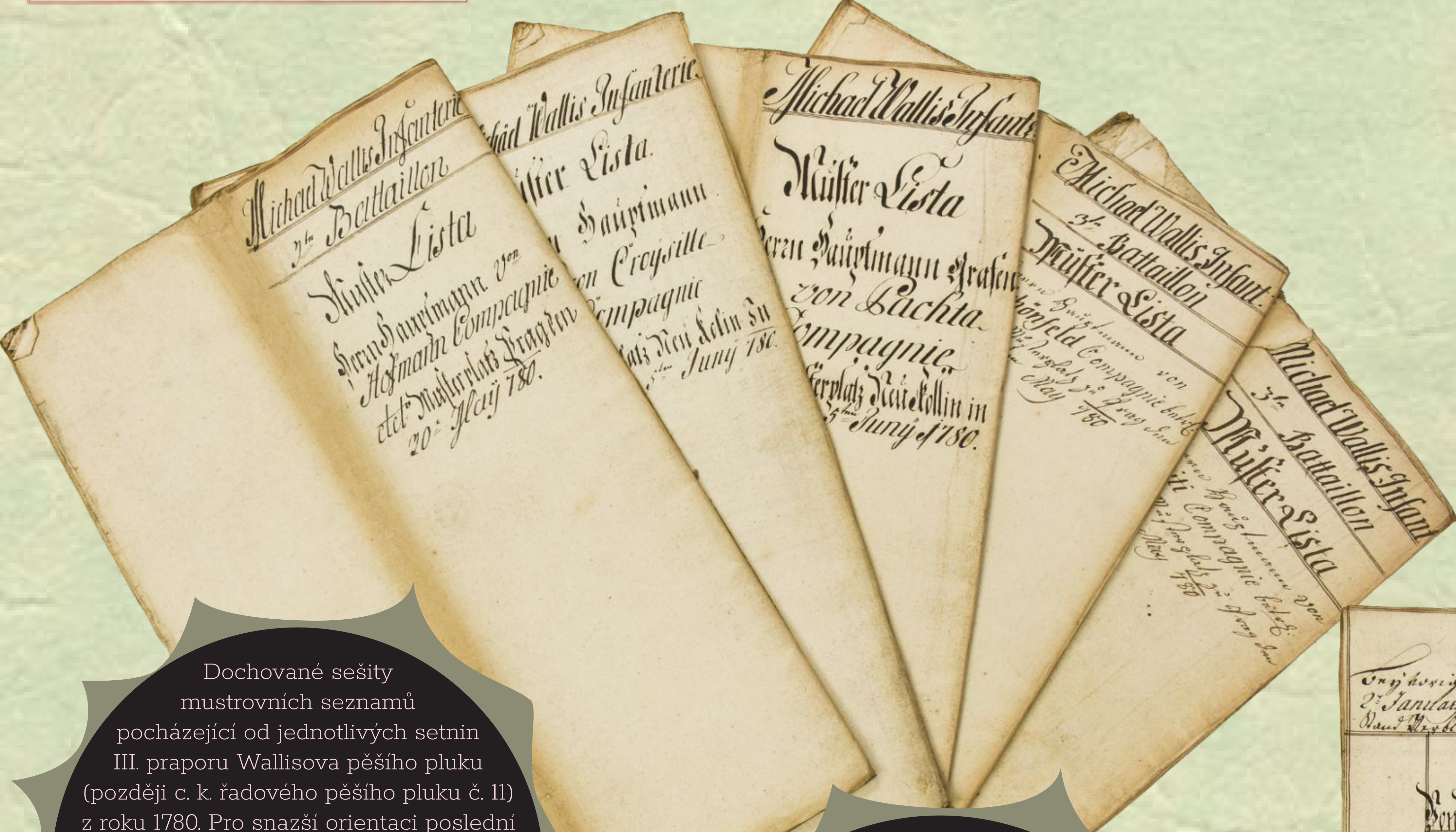
Space for describing the service was desperately short on muster rolls, so the individual military service record now provided an expanded section for recording service changes, including details.

Jedenatřicet let vojenské kariéry: zlatá medaile za statečnost, povýšení na podporučíka, zdravotní problémy, penze, služba u 1. tělesné gardy harcířů a nakonec duševní choroba a pražská invalidovna.

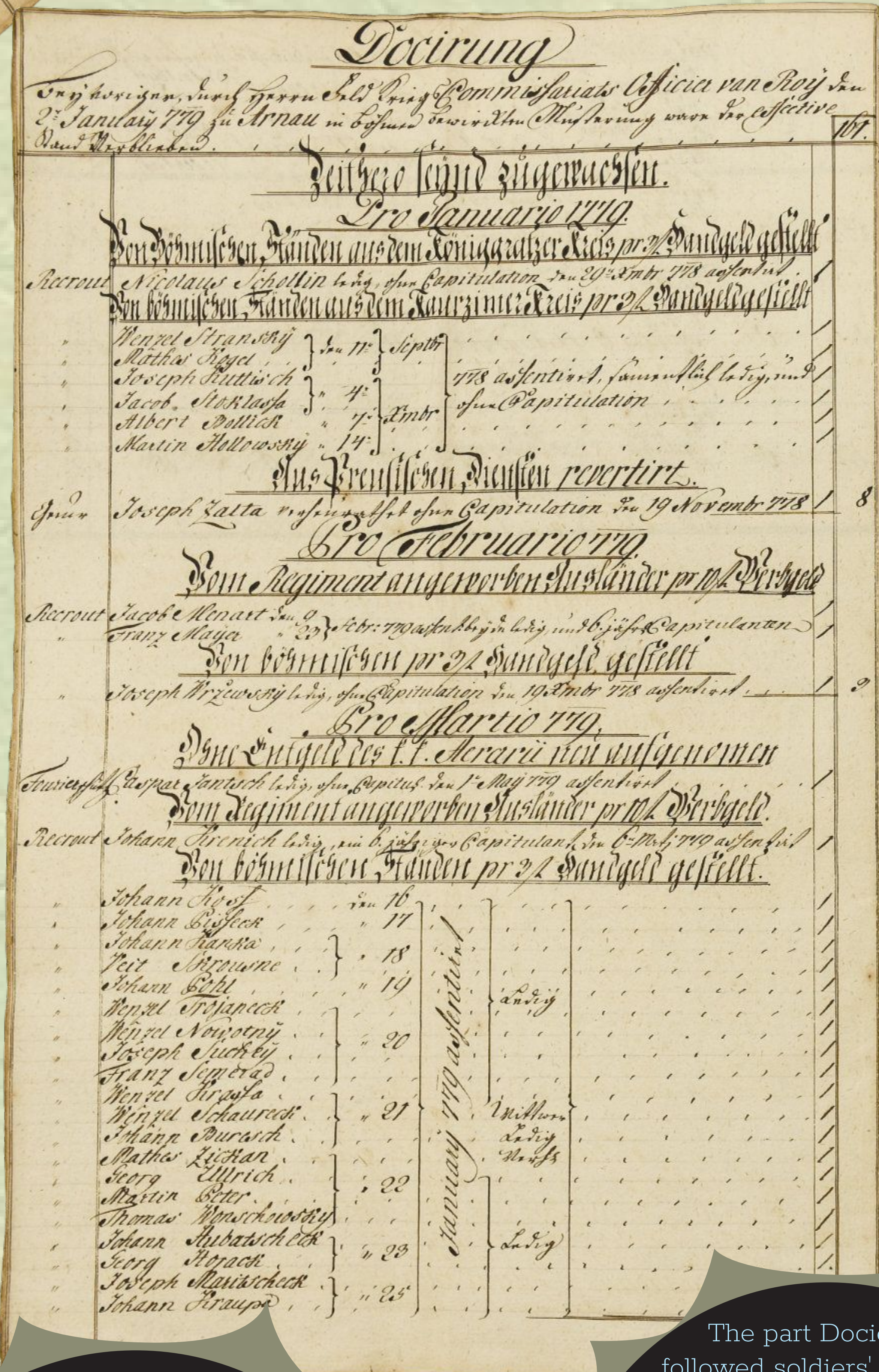
31 years of one's military career: gold medal for bravery, promotion to 2nd lieutenant, health problems, pension, service in the 1st Bodyguard of Scouts and finally mental illness.

About the Documents: Muster Rolls and Individual Basic Service Sheet

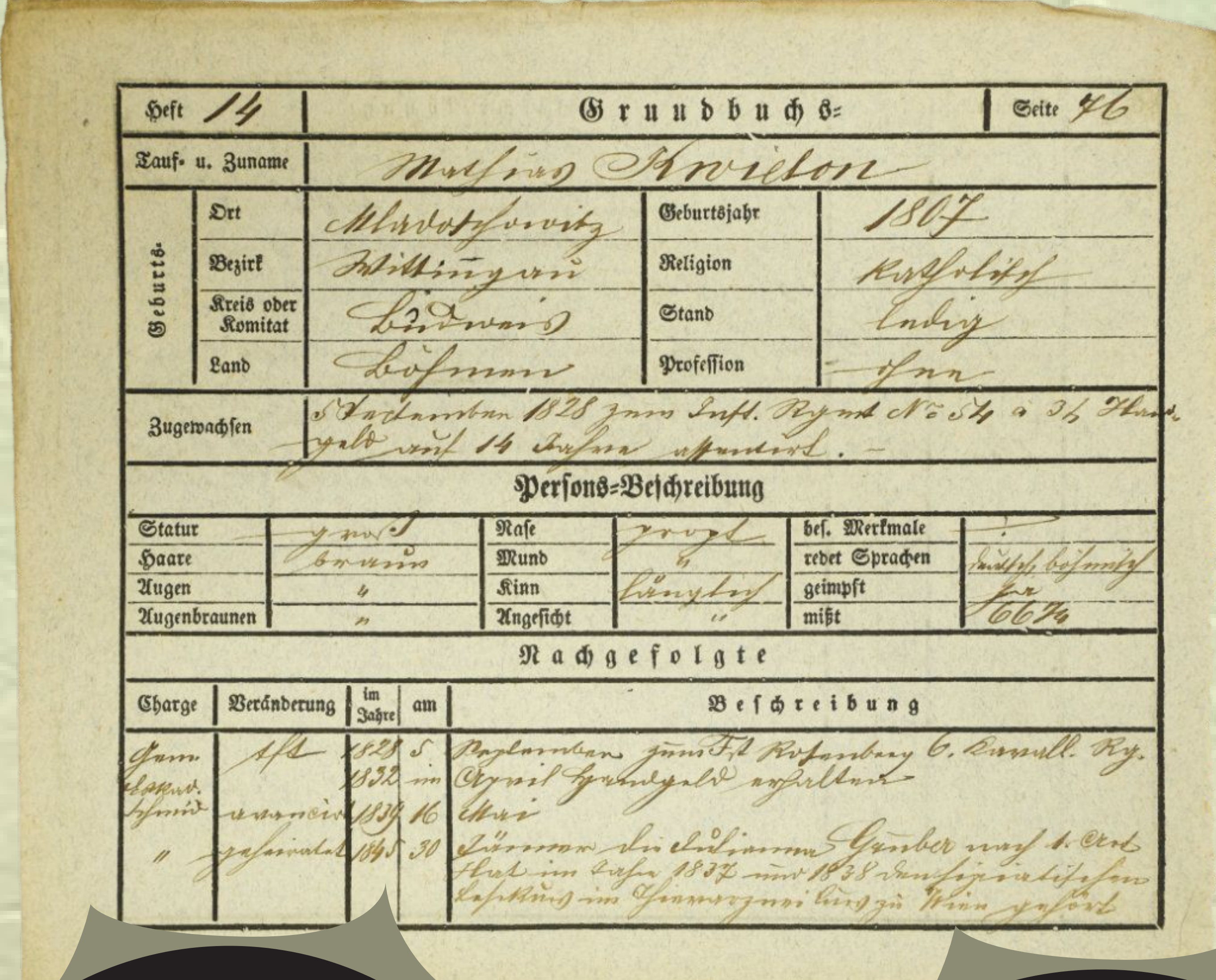
Pramen/Source 1

Pramen/Source 2

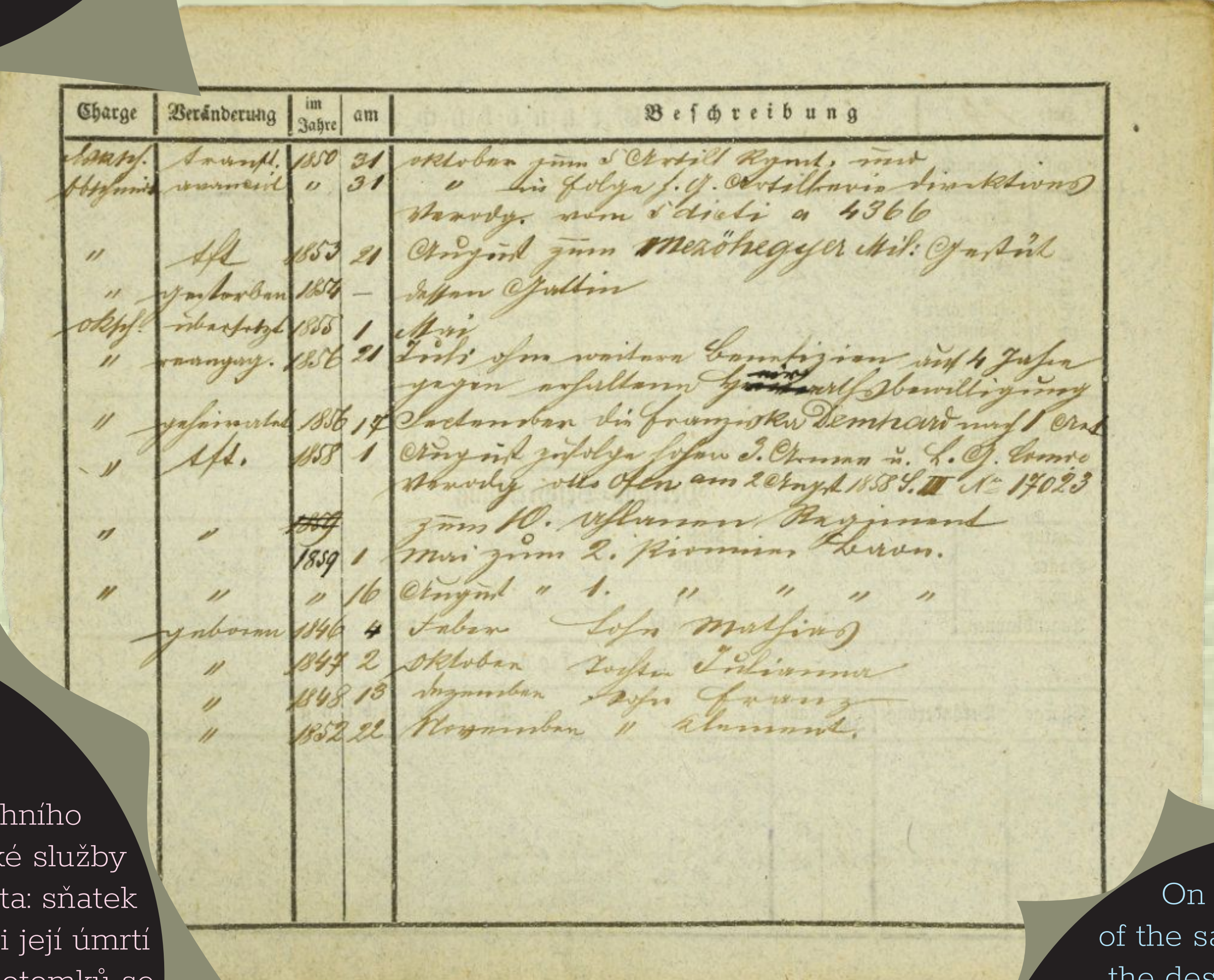
Pramen/Source 3

Část označovaná jako Docierung následovala v mustrovním seznamu po jednotlivých záznamech vojáků. Šlo o zevrubnou chronologickou rekapitulaci všech změn v početním stavu setniny, které nastaly od posledního mustru. Díky těmto komplexním údajům můžeme dodnes přesně rekonstruovat personální obsazení setniny k jakémukoli datu. Od zavedení pružnějších kmenových knih, z nichž se podle potřeby mohly jednotlivé listy vyjmát, však tato možnost zanikla.

The part Docierung followed soldiers' entries in the muster roll. It was a detailed chronological recapitulation of all changes in the company that had occurred since the last muster. This comprehensive data still allows us to reconstruct the exact personnel of the company at any given time. However, with the introduction of more flexible basic books, from which individual sheets could be removed as needed, this possibility vanished.

Pramen/Source 4

Na rubové straně téhož kmenového listu pokračuje popis více než třicetileté vojenské kariéry vrchního kováře. Změny týkající se vojenské služby prokládají zápisy z rodinného života: sňatek s Julianou Gruberovou v roce 1845 i její úmrtí o devět let později. Data narození potomků se uváděla pohromadě zpravidla až zcela na konci, jak ukazuje i tento příklad. V důsledku výrazného zkrácení vojenské služby po zavedení všeobecné branné povinnosti v roce 1868 tyto údaje z kmenových listů vymizely.

On the reverse side of the same sheet continues the description of the chief blacksmith's military career, which spanned more than thirty years. Changes in military service are interspersed with entries on family life: his marriage to Juliana Gruber in 1845 and her death nine years later. As a result of the significant reduction in military service after the introduction of universal conscription in 1868, these details disappeared from the records.

Kmenový list Mathiase Kwietone z jihočeských Mladošovic představuje novější typ předtiskového formuláře z přelomu 40. a 50. let 19. století. Oproti prvotnímu zavedenému vzoru v něm přibyla část věnovaná popisu osoby, jež měla zaručit jednoznačné ztotožnění vojáka. Obsahovala slovní popis postavy, vlasů, očí, obočí, nosu, úst, brady, obličeje i zvláštních znamení. Zbývající rubriky uváděly, jakými jazyky hovořil, byl-li očkovan a kolik měřil.

The basic service sheet of Mathias Kwieton from Mladošovice, South Bohemia, represents a newer type of pre-printed form from the late 1840s and early 1850s. It was supplemented by the description intended to ensure the unambiguous identification of the soldier. It contained a verbal description of the figure, hair, eyes, eyebrows, nose, mouth, chin, face and special marks. The remaining sections indicated what languages he spoke, whether he had been vaccinated and how tall he was.

Všichni muži k odvodu! (1868-1914)

6

All Men to the Draft Board! (1868-1914)

Porážka rakouského císařství ve válce s Pruskem v roce 1866 vyústila v zásadní reformu vojenského zřízení. Ukázalo se, že rakouský branný systém, který záměrně šetřil a vyčleňoval skupiny vzdělaného a majetného obyvatelstva, neobstojí v konkurenci masových armád čerpajících solidárně z celé společnosti, v nichž je každý zapojen do branného úsilí státu.

Na sklonku roku 1868 byl přijat zásadní zákon, jenž zaváděl všeobecnou brannou povinnost. Všem občanům mužského pohlaví ji ukládal vykonat osobně. Na rozdíl od předchozí praxe už nebylo možné se vyplatit nebo za sebe vyslat náhradníka. Před odvodní komisí musel v roce svých 20. narozenin (později 21.) předstoupit každý muž bez ohledu na jmění, urozenost nebo společenské postavení. Nebyl-li odveden, čekal jej ještě v následujících dvou letech přezkum.

Počet rekrutů, kteří měli každoročně nastoupit k vojsku, tzv. odvodní kontingent, byl stanoven zákonem. O tom, ke které složce vojska branec nastoupí, rozhodovalo komisionální losování. Po naplnění kontingentu zbyli muži včetně těch, kteří získali úlevu s ohledem na svoji profesi či složité rodinné poměry, byli zařazováni k náhradní záloze. Zde zprvu neprocházeli žádnou vojenskou přípravou, a posléze pouze osmi, respektive desetitýdenním výcvikem, po jehož skončení se vraceli domů.

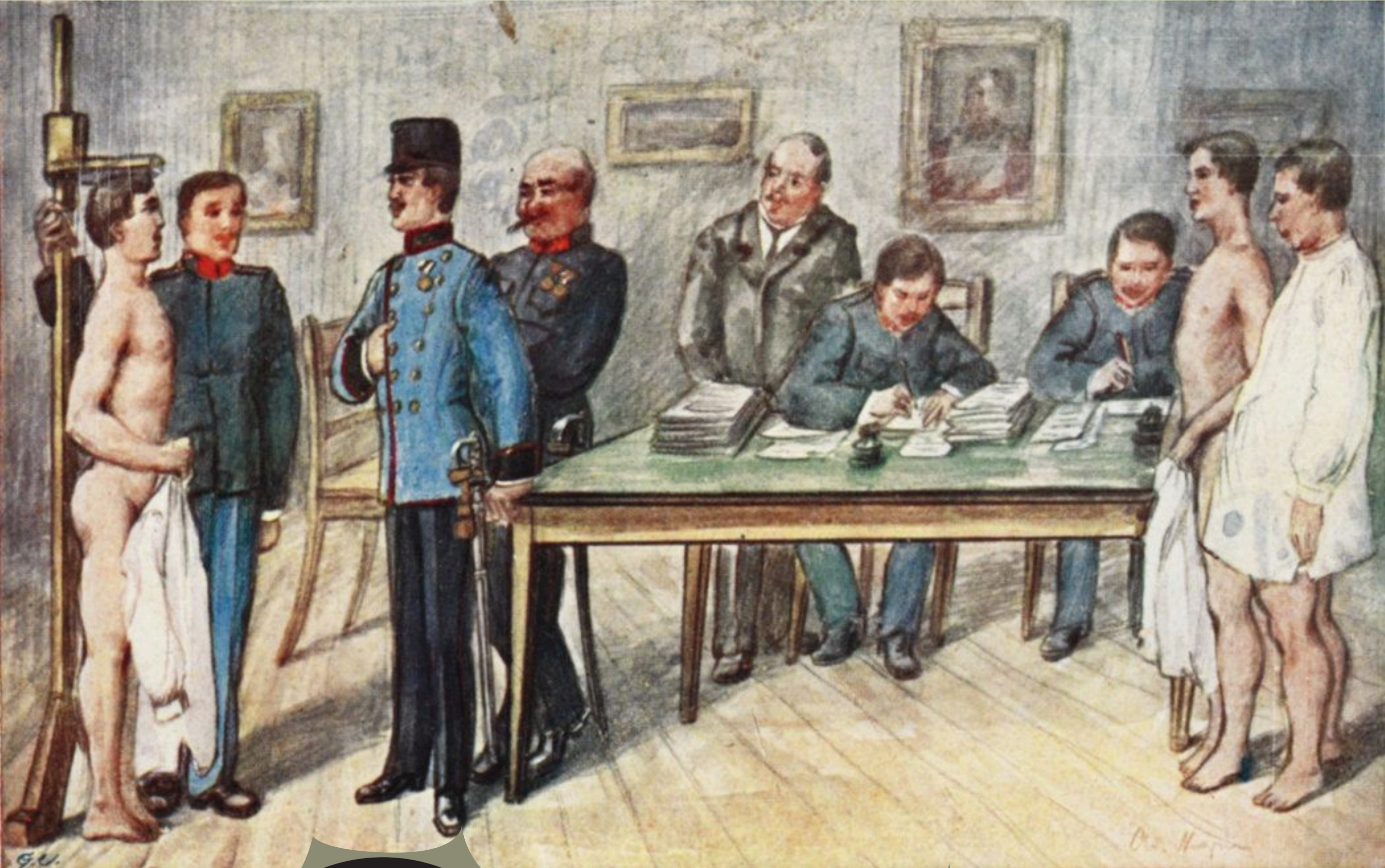
Služební povinnost trvala celkem 12 let, z nichž prezenční služba u společného vojska obnášela 3 roky, u zeměbrany 2 a u námořnictva 4 léta; zbytek dotyčný strávil v záloze s povinností účastnit se vojenských cvičení. Muži s odpovídajícím vzděláním se mohli dobrovolně přihlásit k jednoročnímu výcviku a po složení zkoušky obdrželi záložní důstojnickou hodnost. Novelizací branného zákona v roce 1912 sice došlo u pěchoty ke zkrácení činné služby na 2 roky, ale toto opatření se kvůli válce v praxi neprojevalo.

The defeat of the Austrian Empire in the war with Prussia in 1866 led to a fundamental reform of the military establishment. The Austrian conscription system, which deliberately spared the educated and wealthy, proved unable to compete with mass armies that drew on the solidarity of the entire society, in which everyone participated in the state's military preparedness efforts.

At the end of 1868, a fundamental law was passed introducing universal conscription. It required all male citizens to perform military service in person. Every man, regardless of wealth, birth or social status, had to appear before the draft board in the year of his 20th (later 21st) birthday. If he was not conscripted, he was subject to review in the following two years.

The number of recruits to be drafted into the army each year, known as the conscription quota, was set by law. A commission lottery determined which branch of the army a conscript would join. When the contingent was full, the remaining men were assigned to the replacement reserve. Here they received no military training at first, and then only eight or ten weeks of training, after which they returned home.

Military service lasted a total of 12 years, of which 3 years of active service were spent in the common army, 2 years in the territorial army (Landwehr), and 4 years in the navy; the remaining time was spent in the reserve with the obligation to participate in military exercises. Men with sufficient education could apply for a one-year military training and, after passing an examination, receive the rank of reserve officer. An amendment to the Conscription Act in 1912 reduced the active service period for infantry to two years, but this measure was not put into practice because of the war.

Před odvodní komisí tvořenou zástupci vojenské i civilní správy.

In front of a draft board composed of representatives of the military and civilian administration.

Kaleidoskop stejnokrojů různých zbraní rakousko-uherského vojska na ilustracích z přelomu 19. a 20. století. Zleva doprava: pěšák polní myslivci, zákopník, dragouni, dělostřelec, zeměbranecky pěšák s hulánem a námořníci.

A kaleidoscope of uniforms used by various branches of the Austro-Hungarian Army. From left to right: infantryman, Feldjäger, pioneer, dragoons, artilleryman, Landwehr Infantryman with Ulan and Sailors.

Proměny osobní evidence po zavedení všeobecné branné povinnosti (1868–1914)

Changes in Personal Records after the Introduction of Universal Conscription (1868–1914)

Dalekosáhlé změny v habsburském vojenském zřízení vyplývající z přijetí nového branného zákona v roce 1868 se promítly také do podoby vojenské evidence. V důsledku zkrácení délky vojenské prezenční služby a stanovení každoročních odvodních kvót (tzv. kontingentu) se významně zvýšila frekvence i množství zakládání nových kmenových dokladů. Bylo zjevné, že administrativní postup platný ještě z dob mustrovních seznamů nemůže takovému náporu stačit, a proto vojenská správa již v roce 1869 zareagovala reformou své hospodářsko-správní služby. Namísto vedení jednoho exempláře kmenové knihy v účetní kanceláři útvaru a druhého kontrolního u Dvorské válečné účtárny, se nově přistoupilo k decentralizaci této agendy. Napříště se kmenové listy vyplňovaly u jednotlivých setnin a pro kontrolu na úrovni pluku prostřednictvím nově zřízených správních komisí. Tato praxe se později odrazila i v názvech tiskopisů – Unterabteilungs-Grundbuchblatt a Haupt-Grundbuchblatt.

Jak se proměňoval způsob vedení boje a přicházely inovace ve výzbroji i v organizaci armád, narůstal ve vojsku tlak na diverzifikaci rolí. Aby vojenská správa dokázala co nejefektivněji podchytit a využít branný potenciál mužského obyvatelstva státu, rozšířila ve své evidenci okruh sledovaných charakteristik o další položky, které se zároveň staly předmětem statistických zpracování.

Ve vývoji vojenské evidence podunajské monarchie během dlouhého 19. století je patrný trend směřující ke stále větší individualizaci záznamů: Od úplné absence posuzování individuálních kvalit vojáka v mustrovních seznamech a prvních typech kmenových listů, přes jednoslovné charakteristiky, až po stručné posudky z posledních desetiletí Rakouska-Uherska, které po důstojnících vyžadovaly alespoň elementární snahu proniknout do osobnosti podřízeného vojáka.

The far-reaching changes in the Habsburg military establishment resulting from the adoption of the new conscription law in 1868 also affected the form of military records. As a result of the reduction in the duration of military service and the establishment of annual conscription quotas, the frequency and quantity of individual military service records increased significantly. It was obvious that the administrative procedure in place since the time of muster rolls could not cope with such a burden. As early as 1869, the military administration reacted by reforming its economic and administrative system. Instead of keeping one copy of the basic service book in the regimental accountant's office and a second control copy in the Aulic War Accountants' Office, the new approach was to decentralize this agenda. From now on, the basic service books were kept by companies and controlled at the regimental level by newly created administrative commissions.

As the nature of combat changed and innovations in armament and army organization occurred, the pressure to diversify roles within the army grew. In order to capture and utilize the conscript potential of the male population as effectively as possible, the military administration expanded the range of characteristics monitored in its records.

The development of military records in the Monarchy during the long 19th century shows a trend towards ever greater individualization of records: from the complete absence of any assessment of individual qualities in muster rolls, via one-word characteristics, to the brief assessments of the last decades of the Austro-Hungarian Empire, which required officers to make at least a rudimentary effort to penetrate the personality of a subordinate soldier.

Kmenový list podle předlohy z roku 1869 se od svých předchůdců lišil dvojnásobným rozsahem. Poprvé získal podobu dvojlistu, a tak mohl fungovat i jako složka pro další personální dokumenty.

The basic service sheet (1869) was twice the size of the previous versions. It was in the form of a double sheet and could therefore be used as a file for other documents.

V záhlaví tiskopisu kmenového listu přibýly informace spjaté s průběhem odvodního řízení: odvodní ročník a číslo doplňovacího úřadu, který odvod vykonal. Později se uváděl i odkaz na odvodní protokol.

In the header of the basic service sheet, there was new information about the course of the conscription process. Later, a reference to the conscription protocol was also added.

Tato rubrika přinášela podrobnosti o branném poměru vojáka. Například Josefa Kvocha z Lipolice u Přelouče odvedli 1. února 1862 na osm let řadové čili prezenční služby a dva roky v záloze.

The section with details of the soldier's conscription. Eg. Josef Kvoch from Lipolice near Přelouč was drafted on February 1, 1862, for 8 years of active service and 2 years of reserve service.

Josef Kvoch patřil k vojákům, které na vojně zastihla změna branného systému. V létě 1868 jej po šesti letech prezenční služby přeložili do zálohy, kde strávil zbývajících šest let povinné služební doby.

Josef Kvoch was one of those experiencing the conscription system's change. In 1868, after 6 years of active service, he was transferred to the reserve, where he spent the remaining 6 years.

Úřední razítko správní komise Zemského vozaťského velitelství v Praze společně s podpisy potvrzovalo správnost uvedených zápisů.

The official stamp of the Administrative Commission of the Prague Provincial Transport Command, together with the signatures, confirmed the accuracy of the entries.

Záznam o propuštění z vojenské služby ke konci roku 1874 po splnění dvanáctileté služební povinnosti.

Record of discharge from military service at the end of 1874 after completing 12 years of service.

Zmínka o udělení pamětní Válečné medaile. Vojáci ji získávali za účast na vojenských taženích v období prvního čtvrtstoletí panování císaře Františka Josefa I.

Information about the awarding of the commemorative war medal. Soldiers received it for participation in military expeditions during the first quarter century of the reign of Emperor Franz Joseph I.

Nově přidané stránky 3 a 4 přinášely předtiskované rubriky, kam se zaznamenávala jak úroveň odborného výcviku i dřívější bojové zkušenosti či utrpěná zranění, tak i další ve vojsku uplatnitelné znalosti a dovednosti.

Newly added pages 3 and 4 included pre-printed sections to record level of training and previous combat experience or injuries, as well as knowledge and skills applicable to the military.

Podle zápisu v rubrice věnované prodělaným tažením se dotýčný zúčastnil prusko-rakouské války roku 1866.

According to the entry in the section devoted to the campaigns fought, the person in question took part in the Austro-Prussian War of 1866.

Závěrečné a celkové hodnocení vojenských schopností Josefa Kvocha znělo: „vycvičen“.

The final and overall assessment of Josef Kvoch's military abilities was "trained".

Na poslední straně kmenového listu, jež zaznamenávala zvláštní dovednosti, se udává, že může působit jako ošetřovatel koní.

The last page of the basic service sheet, which lists special skills, indicates that he could serve as a horse groom.

Na titulní straně se uvádělo, jakým jazykem voják hovoří. Zde se výslovně píše, že uměl česky navíc i číst a psát.

On the title page, it was stated that the soldier spoke Czech. Here, it is specifically noted that he could also read and write Czech.

Hledání optimálního formuláře a doplňující dokumentace (1868-1914)

The Search for the Optimal Form and Additional Documentation (1868-1914)

8

Pramen/Source 1

ÚBYTEK 1879/1884

Haupt-Grundbuchblatt.

Assentjahrgang	1893	Blatt-Nr.	654
Vor- und Zuname <i>Josef Houser</i>			
Ort	<i>Bukovan</i>	Ortsgemeinde	
Bezirk	<i>Bukowan</i>	Bezirk	<i>G.C.</i>
Comitat		Comitat	
Land	<i>Rechnen</i>	Land	
Assenttritt und eingetrittsjahr	am 6. März 1893 auf zehn Jahre in der Ersatz-Reserve des Heeres und zwei Jahre in der Ersatz-Reserve der Landwehr zum Infanterie-Regimente Nr. 102.		
Eingereiht	1. Oktober 1893		
Personbeschreibung.			
Haare	<i>blond</i>	Mund	<i>normal</i>
Augen	<i>blau</i>	Kinn	<i>sehr</i>
Augenbrauen	<i>blond</i>	Angesicht	<i>sehr</i>
Nase	<i>blau</i>	Bemerkungen	<i>1. 495</i>
Veränderungen			
Charge	Veränderung	im Jahre	Beschreibung
Ersatz-Reserve-Infanterist	eingetritts	1893	zur 1. Ersatz-Compagnie
	präsentirt	1893	zur milit. Ausbildung
	befragte	1893	nach beendeter militär. Ausbil.
	<i>gestorben</i>	<i>1893</i>	<i>am 3. März 1893 in Mostar.</i>
	<i>verstorben</i>	<i>1896</i>	<i>am 1. April 1896 in Mostar.</i>

Titulní strana hlavního kmenového listu Josefa Housera z Bukovan na Benešovsku. Po vydání nového předpisu v roce 1887 a následných doplňcích z počátku 90. let 19. století se sled ani popisy těchto polí až do zániku Rakouska-Uherska prakticky neměnily. Vytvářený exemplář je ukázkou tiskopisu vyrobeného na míru. Správní komise mohly nakoupit buď centrálně vydávané formuláře, anebo si podle zavedené praxe zadat výrobu u lokálního tiskaře a stále se opakující údaje si tak nechat předtisknout.

Title page of the main basic service sheet of Josef Houser from Bukovany in the Benešov region. After the new regulations of 1887 and further changes in the early 1890s, the order and descriptions of these fields remained virtually unchanged until the end of the Austro-Hungarian Empire. The specimen shown is an example of a custom-made form. Administrative commissions could either purchase centrally issued forms or have them produced by a local printer.

Pramen 2/Source 2

1887 **1888**

Eigenheiten des Gemüthes und des Charakters	<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>	<i>sehr ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>
Grad der berufsmäßigen Ausbildung	<i>als Bediensteter des Regiments</i>	<i>als Bediensteter des Regiments</i>
Schulbildung, besondere Kenntnisse und Fertigkeiten	<i>keine Schulbildung</i>	<i>keine Schulbildung</i>
Mitgemachte Schlachten, Gefechte, Belagerungen etc.		
Vor dem Feinde		
im Dienste	<i>verwundet</i>	<i>verwundet</i>
Vor dem Feinde oder sonst im Dienste erhaltene Verwundungen oder schwere Beschädigungen		
Datum und Unterschrift des Verfassers	<i>Mostar, 30. September 1887</i>	<i>Mostar, 30. September 1888</i>

Od úpravy z roku 1887 byla poslední strana kmenového listu věnována osobním posudkům. Vypracovat stručné písemné hodnocení náleželo veliteli čety jako nejbližšímu nadřízenému důstojníkovi. Popisoval charakterové vlastnosti vojáka, úroveň jeho výcviku, vzdělání, jazykové schopnosti, ale zmiňoval též zvláštní dovednosti a celkové chování ve službě. S jeho úsudkem se následně seznamoval velitel setny. U vojáka sloužícího v dalekém Mostaru zapsali lakonické: „podlehl pití“ a ve službě „nespolehlivý“.

Beginning in 1887, the last page of the basic service sheet was devoted to a personal report prepared by the platoon commander. It described the soldier's characteristics, level of training, education, language skills, as well as special skills and general conduct on duty. His judgment was then passed on to the company commander. For a soldier serving in distant Mostar, they wrote the laconic: "succumbed to drink" and "unreliable" in service.

Pramen/source 3

Auszug aus dem Straf-Protokoll.

Strafende Zeit	Bestimmung der Strafen	Art und Maaß der Strafe
1	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>
2	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>
3	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>
4	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>
5	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>
6	<i>wegen Verletzung gegen die Disziplin</i>	<i>Mit 10 Tagen Arrest</i>

Auszug aus der Conduite-Befragung.

Eigenheiten des Gemüthes und des Charakters	Sprache	Ziele im Leben	Verhalten des Gemüthes und des Charakters	Verhalten im Dienste	Verhalten im Privatleben	Verhalten im Privatleben
<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>	<i>deutsch</i>	<i>keine Ziele</i>	<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>	<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>	<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>	<i>ruhig, pflichtbewusst, zuverlässig</i>

Stocker an am 3. Dezember 1887

Součástí vojákovy osobní dokumentace se stal také výpis z trestního protokolu, jenž rekapituloval kázeňské prohřešky spáchané během výkonu prezenční služby. Tiskopis různého formátu i rozložení polí se zpravidla volně zakládal do složky kmenového listu. Předkládaný výpis dragouna Václava Cvrčka je staršího provedení. Kromě popisu deliktů a udělených trestů je doplněn i o výpis z tzv. konduitního záznamu, který hodnotil vojákovy vlastnosti, jazykové schopnosti a chování ve službě.

The soldier's personal file also contained an extract from the criminal record, which recapitulated disciplinary offenses committed during service. The present record of the dragoon Václav Cvrček represents older version. In addition to the description of offenses and punishments, it is supplemented by an extract from the conduct report, which assesses the soldier's qualities, language skills, and behavior on duty.

Pramen/source 4

Schusßblatt

für das Übungsflehen der zur adreidenden Ausbildung Geringsten.

Übungsjahr 1896

Charge und Name: *Erstlieutenant Franz Josef*

Art der Übung	Ergebnis	Beurteilung	Ergebnis	Beurteilung	Datum	Nummer
1	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
2	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
3	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
4	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
5	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
6	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
7	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
8	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
9	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	
10	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>100</i>	<i>sehr gut</i>	<i>23/10</i>	

Stocker an am 3. Dezember 1896

Stílečský záznam Franze Josefa Hoyera s výsledky cvičných stíleeb, které absolvoval jako náhradní záložník během svého osmítýdenního výcviku. Výskyt těchto dokladů v kmenových listech od konce 60. let 19. století dokládá zvýšený důraz na stílečský výcvik po neblahých zkušenostech z války roku 1866. Vojáci měli k lepším výsledkům dobrou motivaci: kdo splnil kritéria stanovená zvláštní instrukcí, mohl na svém stejnozkroji nosit efektní stílečské vyznamenání.

Franz Josef Hoyer's shooting record, showing the results of the shots he took as a replacement reserve soldier during his eight-week training. The appearance of these documents in the basic service sheets of the late 1860s shows the increased emphasis on marksmanship training after the unfortunate experiences of the 1866 war. Soldiers had plenty of motivation to improve: those who met the criteria could wear impressive marksmanship badges on their uniforms.

Mírová povinná služba mezi dvěma válkami (1918–1939)

9

Peacetime Compulsory Service Between the Two Wars (1918–1939)

Válečný zážitek z let 1914–1918 nepochybně ovlivnil vnímání vojenské služby ve společnosti. Nově ustanovená československá branná moc čelila tlaku veřejnosti i politiků, aby rozsah branné povinnosti co nejvíce omezila, zejména co se týče délky činné služby. Zastánci rozsáhlejší povinné vojny sice mohli argumentovat odpovědností za obranu nezávislého a demokratického státu; proti nim však stálo nejen antimilitaristicky naladěné obyvatelstvo, ale také instituce odpovědné za veřejné finance a národnostní menšiny.

Branným zákonem z roku 1920 byla nakonec stanovena délka prezenční vojenské služby na 14 měsíců, s podmínkou, že do roku 1925 bude pro odvedence zaveden ještě institut tzv. delší činné služby (deset měsíců pro rekruty z let 1921–1922 a čtyři měsíce pro muže odvedené v letech 1923–1925). Kvůli tlaku exponentů vojenské správy však po roce 1925 nebyla 14měsíční služba zavedena. To se stalo až v roce 1932, nicméně následující události za hranicemi a zavedení dvouleté prezenční služby toto rozhodnutí anulovaly. Požadované počty branců se pohybovaly okolo 70 tisíc mužů a ve druhé polovině 30. let se zvýšily ještě o několik dalších tisíc. Podstatným faktorem pro přidělení k útvaru bylo vzdělání a pracovní specializace, oproti mírové službě v době Rakouska-Uherska hrála zásadní roli také národnost, respektive mateřský jazyk. Poslední odvedenci nastupovali službu ještě 1. března 1939, dva týdny před německou okupací.

Po obnovení samostatného Československa se prakticky okamžitě započalo s novými odvody. Do pětíměsíčního výcviku pro kategorii náhradní zálohy, která byla v meziválečném období určena pouze pro nadpočetné, nastupovali branci, kteří nemohli být vycvičeni ve válečných letech. Jinak byla zachována dvouletá prezenční služba.

The war experience of 1914–1918 undoubtedly influenced society's perception of military service. The newly established Czechoslovak conscription authorities faced public and political pressure to limit the scope of conscription as much as possible, especially in terms of the length of active service. While proponents of expanded conscription could argue that they were responsible for the defense of an independent and democratic state, they were opposed not only by an anti-militarist population, but also by institutions responsible for public finances and national minorities.

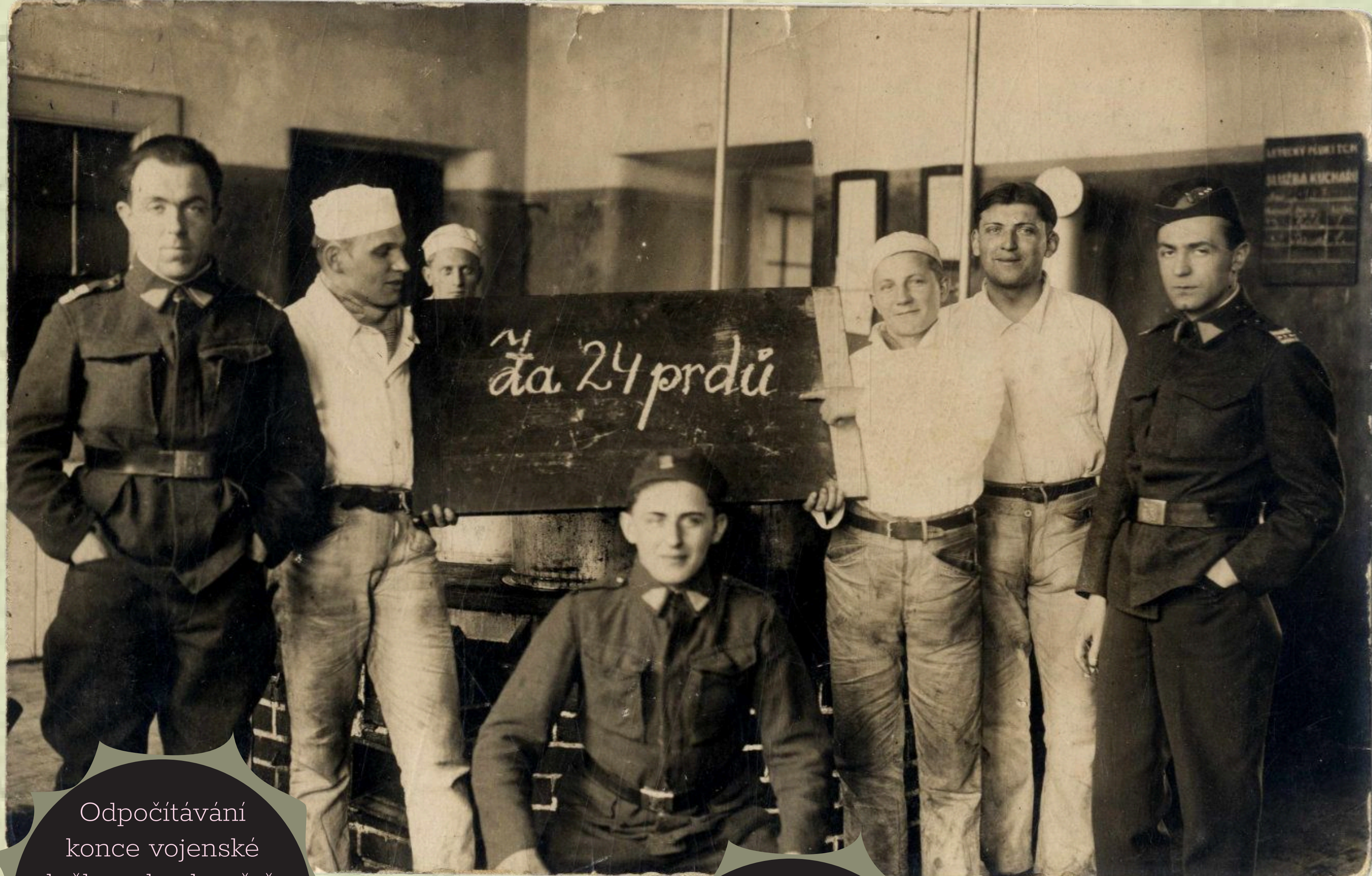
The Conscription Act of 1920 set the length of military service at 14 months, with the provision that the institution of so-called longer active service for conscripts would be introduced by 1925 (10 months for recruits in 1921–1922 and 4 months for men drafted in 1923–1925). However, due to pressure from the military administration, 14-month service was not introduced after 1925. The required number of conscripts was about 70,000 men and increased by several thousand in the second half of the 1930s. Education and professional specialization were essential factors for assignment to the unit, and nationality or native language also played an important role in comparison to peacetime service in the Austro-Hungarian era. The last conscripts were drafted on March 1, 1939, two weeks before the German occupation.

After the restoration of independent Czechoslovakia, conscription began almost immediately. Conscripts who could not be trained during the war years entered the 5-month training, which in the interwar period was intended only for supernumeraries. Otherwise, two years of full-time service was maintained.

V roce 1920 šli v českých zemích k vojenským odvodům historicky první muži, kteří už neměli být začleněni do rakousko-uherské armády. Kdo prošel, byl dle tradice vyzdoben květinami.

In 1920, the first men in the Czech lands who had not been drafted into the Austro-Hungarian army were called up. According to tradition, those who passed were decorated with flowers.

Odpočítávání konce vojenské služby u kuchyně čs. leteckého pluku 1, přibližně v roce 1932.

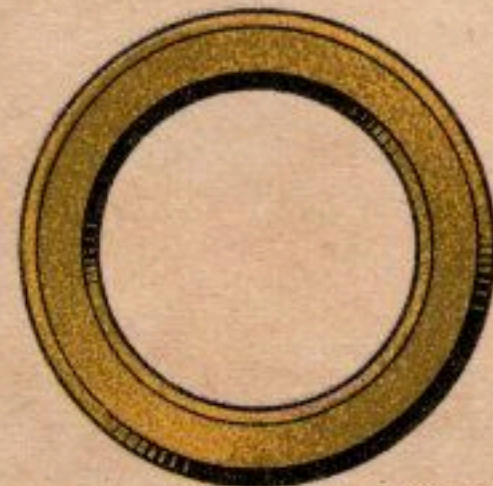
Countdown to the end of military service in the kitchen of the Czechoslovak Aviation Regiment 1, circa 1932.

útočné vozby

automobilového dělostřelectva

automobilových učilišť a automobilových zbrojovek

čísla pluků

Stráž praporu s plukovním praporem (zleva: velitel, praporečník, zástupce, vzadu 3 muži stráže)

Vyobrazení příslušníků mužstva z 30. let z reklamních materiálů firmy Kolínská cikorka.

Members of the rank as depicted in the 1930s on advertising materials of the Kolínská cikorka company.

Stylizované vyobrazení vojína čs. branné moci z 20. let.

Stylized depiction of a Czechoslovakian soldier from the 1920s.

Polní piloti v leteckém obleku s kuklami

Vojín pěchoty ve válečném ústrojí

Vojín ženijního vojska ve válečném ústrojí

Žák 1. rož. leteckého dorostu v polní čepici

Kmenový list jako evidenční dokument
v letech 1918-1939 a 1945-1948

10

The Individual Military Service Record
as a Registration Document in 1918-1939
and 1945-1948

Československá meziválečná branná moc převzala ze zaniklé rakousko-uherské armády mimo jiných osvědčených administrativních postupů také způsob evidence vojenských osob, a to včetně základního úředního dokladu, tzv. kmenového listu. První tiskopisy vzniklé v Československé republice se výjma používaného jazyka (čeština namísto němčiny) nelišily od svých předchůdců z dob Rakousko-Uherska, nicméně v důsledku válečných zkušeností, změny státoprávních poměrů a měnících se potřeba branné moci postupně evidence doznávala jistých úprav.

V roce 1920 byl zaveden nový vzor, tentokrát se poprvé oficiálně jmenoval „kmenový list“. O pět let později byl tiskopis mírně modifikován v souvislosti se zavedením předpisu B-IX-1. Vedení kmenového počtu. S několika drobnými změnami vydržel v této podobě nejen do zániku meziválečné republiky v roce 1939, ale používán byl i po jejím obnovení v roce 1945. Řada prvků z prvorepublikového kmenového listu, včetně názvu dokumentu, byla aplikována i do personální evidence československé zahraniční armády v letech 1939-1945. Kromě kmenových listů byly pro každou osobu odvedenou k výkonu prezenční vojenské služby zaváděny ještě další dokumenty, jejichž podoba se však naopak po druhé světové válce výrazně proměnila.

The Czechoslovak interwar conscription authority adopted from the defunct Austro-Hungarian army, among other things, the best administrative procedures of the time, the method of registration of military personnel, including the basic official document, the individual military service record (kmenový list). The first forms of the document in the Czechoslovak Republic did not differ from their predecessors from the Austro-Hungarian period except for the language used (Czech instead of German). However, as a result of wartime experience and the changing needs of conscription authorities, the forms gradually underwent certain changes.

In 1920, a new form was introduced, officially called "Kmenový list" for the first time. Five years later, the document was slightly modified in connection with the introduction of Regulation B-IX-1. With a few minor changes, it continued in this form until the end of the interwar republic in 1939, and it was also used after the restoration in 1945. A number of elements from the individual military service record of the First Republic, including the title of the document, were applied to the personnel records of the Czechoslovak Foreign Army in 1939-1945. In addition, other documents were introduced for each person conscripted for full-time military service; however, their form changed significantly after World War II.

Kmenový list, jehož vzor byl definován předpisem z roku 1924 B-IX-1. Vedení kmenového počtu (s účinností od 1. července 1925). Od jiných variant čs. tiskopisů tohoto druhu dokumentu se lišil pouze v detailech.

An individual military service record, the model of which was defined by the 1924 Regulation B-IX-1, effective from July 1, 1925. It differed from other Czechoslovak forms of this type only in details.

Údaje v horním pravém rohu sloužily jako manipulační značka. U vojenských gážístů (vojáků z povolání) měl být na tomto místě používán červený inkoust, zatímco u ostatních černý.

The data in the upper right corner of the form served as a handling mark. Red ink was to be used for professional soldiers and black ink for other soldiers.

Až do roku 1948 platil institut domovské příslušnosti přebíraný z Rakouska-Uherska. Starší tiskopisy obsahovaly ještě rubriku „župa“ (po roce 1928 bylo župní zřízení pro celý stát zrušeno).

Until 1948, the system of home jurisdiction inherited from Austria-Hungary was in force. The older printed forms still contained the heading "county" (after 1928 the county system was abolished).

Ani meziválečná čs. armáda nevyžadovala po rekrutech, aby se přihlásili ke konkrétní národnosti, ale stejně jako dříve měli uvádět pouze svoji mateřskou řeč.

The interwar Czechoslovak army also did not require recruits to declare a specific nationality, but only their mother tongue.

Nově zavedená rubrika pro adresu příbuzných je na tomto místě vyplněna „nepředpisově“. Správně měla být kvůli možným změnám psána tužkou.

The newly introduced section for the address of relatives is not filled out according to the rules in this form. Properly, it should be written in pencil to allow for later corrections.

Rekrut na našem příkladě byl odveden v roce, kdy mu mělo být 21 let, dle branného zákona tedy v polovině období, kdy mu platila odvodní povinnost (léta dovršení 20-22 let věku).

In this example, the recruit was conscripted in the year in which he would have been 21 years of age, i.e. in the middle of the conscription period (the years of reaching the age of 20-22 years).

Další strany zaznamenávající průběh vojenské služby byly od roku 1925 určeny pouze pro údaje týkající se změn v kmenovém stavu (tzv. zápisné řízení – zařazení do vojska, povýšení, přemístění či propuštění a přeložení do zálohy).

Zařazení rekruta k leteckému pluku nejspíše ovlivnilo jeho tehdejší povolání modeláře (specializovaný dělník v oblasti kovovýroby vyrábějící modely pro odlitky).

The recruit's assignment to the Aviation Regiment was most likely influenced by his occupation at the time as a model maker (a specialized metal worker who makes models for casting).

V květnu 1938 došlo k povolání záložníka na mimořádné cvičení, pro které se později vžil označení „částečná mobilizace“. Záznam o aktivování za řádné všeobecné mobilizace v září 1938 zde chybí.

In May 1938 the reservist was called up for an extraordinary exercise (called "partial mobilization"). There is no record of activation during the regular general mobilization in September 1938.

Datum	Hodnost	Změna	Důvod změny a poznamenání dokladu
1. října 1934	návršek	výběr zařazen	pro let. pl. 2. do branné moci po provedení národního odvodu dne 27. 9. 1934 jako voják k 2. let. pluku č. 2 Čs. kmenového listu 1. 10. 1934 - 1. 10. 1935
29. břez. 1935	vojín	presenlován	k výkonu presenční služby 1. 10. 1934 - 1. 10. 1935
1. květn. 1935	svobodník	propuštěn	na svobodníka (19. 5. - 19. 10. 1935)
24. pros. 1935	desátník	povýšen	na desátníka (19. 10. - 19. 10. 1935)
1. září 1936	desátník	propuštěn	na leteckou dovolenou do Artilerie do 1. září 1. 9. 1936 - 1. 9. 1937
1. října 1936	desátník	přeložen	do 1. zálohy jako desátník v záloze (1. 10. 1936 - 1. 10. 1937)
31. květn. 1938	v záloze	přemístěn	na leteckou dovolenou do Artilerie do 1. září 1. 9. 1938 - 1. 9. 1939
17. červ. 1938	v záloze	přemístěn	na leteckou dovolenou do Artilerie do 1. září 1. 9. 1938 - 1. 9. 1939
12. října 1940	des. v záloze	vstát	z kmen. počtu jako povýšený na 1. 10. 1940 1. 10. 1940 - 1. 10. 1941
1. října 1940	des. v záloze	vstát	z kmen. počtu jako povýšený na 1. 10. 1940 1. 10. 1940 - 1. 10. 1941

From 1925, the other pages of the document recording the course of military service were intended only for enlistment, promotion, transfer, discharge, and transfer to the reserve.

Ačkoliv branc nastoupil čtrnáctiměsíční službu, byla mu s ohledem na nově schválený zákon č. 267/1934 Sb. prodloužena na dva roky. Teprve potom mohl odejít do zálohy.

Although the conscript started with a 14-month service, it was extended to 2 years due to the newly passed law No. 267/1934 Coll. Only then he could enter the reserve.

Po válce byl voják z našeho příkladu „papirově“ vtělen k nově zřízenému leteckému náhradnímu pluku 3 (změna kmenového čísla), aby byl později vyřazen jako nezvěstný za války (padl v Anglii).

After the war, the soldier in our example was administratively added to the newly formed Aviation Replacement Regiment 3, only to be later discharged as missing in action (killed in England).

Osobní záznam a Záznam o službě

11

Personal Record and Service Record

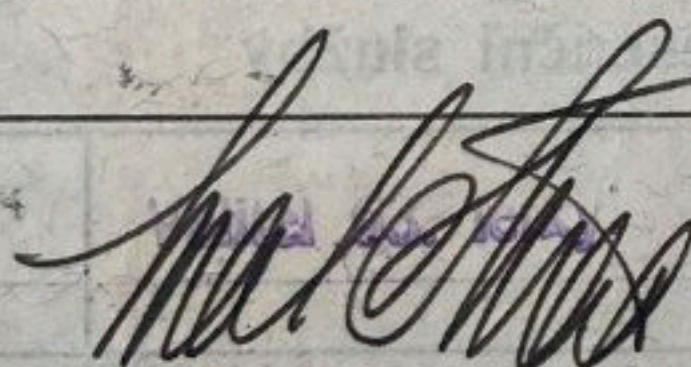
Pramen/Source 1

Osobní záznam.				
Část II — o službě.				
1	Příjmení a jméno	Gustav Roschka	2	Hodnost <i>major</i>
3	Data narození	28.2.1913. Körber Litomyšl	4	Domovská příslušnost Apatovec Litomyšl
5	Kmenové těleso	p.pl.... <i>4</i>	6	Kmenová setnina <i>10</i>rota
7	Číslo kmen listu a odvodní ročník	 <i>369</i>/1935	8	Klasifikace "A"
9	Školní vzdělání občanské povolení	2 tř. obec. školy truhlář.	10	Významní schopnosti cyklista, plavec
Výcvik, školy, kursy a přidělení				
Den záznamu	Bližší označení trvání a výsledek výcviku nebo přidělení	Razítko a podpis velitele		
13	14	15		
26/11 1935	1/10-30/11.1935 výcvik jednotlivce.	První příkaz 26. 11. 1935 Velitel roty <i>por. J. K. J.</i> Velitel roty <i>por. J. K. J.</i>		
36/11-8/1 1936	36/11-8/11936 výcvik družstva prospěch: <i>dobrý</i>	Velitel roty <i>por. J. K. J.</i> Velitel roty <i>por. J. K. J.</i>		
8/1 1936	družstva prospěch: <i>dobrý</i>	Velitel roty <i>por. J. K. J.</i> Velitel roty <i>por. J. K. J.</i>		
18/5 1936	Od 9/1-18/5.1936 prodělal výcvik družstva a čety u 10/4. roty.	Velitel roty <i>por. J. K. J.</i> Velitel roty <i>por. J. K. J.</i>		
15/6 1936	Od 8/6-14/6.1936 zúčastnil se ostré střelby v Milovicích.	Velitel roty <i>por. J. K. J.</i> Velitel roty <i>por. J. K. J.</i>		

Vojenská personální dokumentace s tímto názvem byla zavedena čs. předpisem o vedení kmenového počtu v roce 1925. Tvorily ji dvě části. První z nich (kmenová) byla v podstatě zmenšeninou kmenového listu v úpravě pro pododdíl (někdejší rakouský Unterabteilungs- undbuchblatt). Na obražku vidíme Část II – o službě, která znázorňovala samotný průběh povinné vojenské služby, resp. všechny záležitosti, jež se netýkaly přímo „kmenových“ změn jako bylo vzeti do stavu, povýšení, přemístění atd.

The military personnel documentation with this title was introduced by the Czechoslovak regulation in 1925. It consisted of two parts. The first one was basically a reduction of the individual military service record in the form of a subdivision (former Austrian Unterabteilungs-Grundbuchblatt). In the picture we can see Part II – On Service, which showed the actual course of compulsory military service, or information such as enlistment, promotion, transfer, etc.

Pramen/Source 2

		Chování a vlastnosti	
Stručný nástin	povaly a mravní způsobilosti	26 po prvním vojenském výcviku Inteligentní, chápavý, tělesně i duševně čilý, snaživý, poctivý.	27 po splnění presentní povinnosti Chápavý, tělesně i duševně čilý, snaživý. Mluvka.
	vojenské způsobilosti	28 Vycvičen velmi dobře ukázněný, spolehlivý. Má schopnost pro poddůstojníka.	29 Ukázněný. Dobrý instruk- tor.
50	Podpis příslušného		mjr. let. I. J. SVOBODA velitel letky 63.
31	Rozhod. poznámky	Dne 31. března 1938. rozložen vojensky i národně příslušek.	

The first two pages of the file contained training records. In addition, the interwar service record included spaces to record leave or other reasons for absences from duty, as well as a list of punishments (from the early 1930s onward, there was only a reference to the existence of a punishment record). The last page of the document contained the soldier's evaluation by his first drillmaster and the evaluation by his company, squadron, or battery commander upon completion of compulsory service.

Spis obsahoval na prvních dvou stranách záznamy o absolvovaném výcviku a případně speciálním přidělení. Dále byly součástí meziválečného záznamu o službě kolony pro zapsání dovolených či nových příčin zameškání služby a také přehled stů (od počátku 30. let jen odkaz na existenci záznamu o trestech). Vyrobená poslední strana dokumentu obsahovala hodnocení vojíka od vedoucího prvního výcviku a hodnocení velitele jeho setniny (roty, eskadrony či baterie) po ukončení povinné přezkoušky služby.

Pramen/Source 3

5

212

Kmenová číslo	Rok narození	Očrtnutí mužik	Hodnost	Kmenová tabulka	Mobilizační úřad
50-24-220-4324	1900	1945/51	mlad. p. a.	9.	paninova

Záznam o službě

K. V. Adamec

František			
1	Přijetí a jmeno	16	slovesn
2	den, měsíc, rok	17	plámen
3	Naroz.		
4	obec	18	Skolní vzdělání
5	politický okres		
6	obec	19	Základní školování
7	politický okres	20	viary
8	Přijetí a jmeno otce	21	vocny
9	Bratři přijímání a jmeno matky	22	oči
10	Národnost	23	obozí
11	Občanské povolání	24	nos
12	Stav	25	idea
13	Nikolajeviči	26	obizje
14	Adresa matky nebo expulsijského příslušníka	27	vých. tla v cm
15	Den, měsíc, rok ukončení vojenské služby	28	základní voj. služba
16	Základní a věk při bránění smrti	29	Klasifikace voj. služba
		30	Věk při smrti
			Číslo příslušníka

1. 9. 1920.

Nov. Hrubosky

Nov. Opatava

Nov. Opatava

František

Belaková Emilie

Čechi

elektronický

činný

Čechi

Nov. Hrubosky

1. 9. 1945

mlad. p. a. v. 1945/51

+ ob. číslo do 1945/51

1. 6. 1946 Spoj. pluk 3.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

slovesn

plámen

Skolní vzdělání

Základní školování

viary

vocny

oči

obozí

nos

idea

obizje

vých. tla v cm

základní voj. služba

Klasifikace voj. služba

Věk při smrti

Číslo příslušníka

1. 9. 1920.

Nov. Hrubosky

Nov. Opatava

Nov. Opatava

František

Belaková Emilie

Čechi

elektronický

činný

Čechi

Nov. Hrubosky

1. 9. 1945

mlad. p. a. v. 1945/51

+ ob. číslo do 1945/51

1. 6. 1946 Spoj. pluk 3.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

slovesn

plámen

Skolní vzdělání

Základní školování

viary

vocny

oči

obozí

nos

idea

obizje

vých. tla v cm

základní voj. služba

Klasifikace voj. služba

Věk při smrti

Číslo příslušníka

1. 9. 1920.

Nov. Hrubosky

Nov. Opatava

Nov. Opatava

František

Belaková Emilie

Čechi

elektronický

činný

Čechi

Nov. Hrubosky

1. 9. 1945

mlad. p. a. v. 1945/51

+ ob. číslo do 1945/51

1. 6. 1946 Spoj. pluk 3.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

slovesn

plámen

Skolní vzdělání

Základní školování

viary

vocny

oči

obozí

nos

idea

obizje

vých. tla v cm

základní voj. služba

Klasifikace voj. služba

Věk při smrti

Číslo příslušníka

1. 9. 1920.

Nov. Hrubosky

Nov. Opatava

Nov. Opatava

František

Belaková Emilie

Čechi

elektronický

činný

Čechi

Nov. Hrubosky

1. 9. 1945

mlad. p. a. v. 1945/51

+ ob. číslo do 1945/51

1. 6. 1946 Spoj. pluk 3.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

slovesn

plámen

Skolní vzdělání

Základní školování

viary

vocny

oči

obozí

nos

idea

obizje

vých. tla v cm

základní voj. služba

Klasifikace voj. služba

Věk při smrti

Číslo příslušníka

1. 9. 1920.

Nov. Hrubosky

Nov. Opatava

Nov

Po druhé světové válce došlo ke zrušení obou částí prvorepublikového osobního záznamu pro setniny (pododdiely) a jejich spojení do Záznamu o službě. Ten zaváděl poprvé v tomto druhu dokumentů rubriku Národnost, což lze přičíst dobové atmosféře, kdy se národnost stala zásadním kritériem pro posouzení spolehlivosti budoucího brance a jeho zařazení do čs. branné moci vůbec (do roku 1948 platila branná povinnost pouze pro muže hlásící se k slovenské národnosti).

After the Second World War, both parts of the First Republic Personal Record for Subdivisions were abolished and merged into the Service Record. This document for the first time introduced a criterion on nationality, which was due to the atmosphere of the time, when nationality became an essential criterion for assessing the reliability of a future conscript and his inclusion in the Czechoslovak conscription in general (until 1948 conscription was valid only for men claiming Slavic nationality).

Pramen/Source 4

[illegible]

Záznamy o službě
ještě více kategorizovaly
změny, k nimž v průběhu povinné
vojenské služby došlo a v tomto
ohledu poskytovali o vojákově důkladnější
informace než jejich předchůdci. Na
příkladech jsou záznamy branců, kteří byli
zarazeni do náhradní zálohy, kdy absolvovali
pouze pětíměsíční výcvik a zůstala jim
povinnost účastnit se pravidelných cvičení.
Jak je patrné někteří vojáci museli
dokončovat službu, kterou započali v
březnu 1939 a byla jim přerušena
v důsledku německé
okupace.

Service records further categorized the changes that occurred during military service and in this respect provide more detailed information about the soldier than their predecessors. Examples include records of draftees who were assigned to the reserve, where they received only five months of training and were still required to attend regular drills. Some soldiers were required to complete service that had begun in March 1939 and was interrupted by the German occupation.

Na vojně v Československé (lidové) armádě (1948–1989)

Serving in the Czechoslovak (People's) Army (1948–1989)

Po dlouhé období zůstávala základní služba pro většinu povolanců dvouletá. Počátkem 50. let podléhala většina vysokoškoláků podle sovětského vzoru vojenské přípravě během studia a následně roční službě. Absolventi měli jako důstojníci v záloze na nižších funkcích doplňovat důstojnický sbor. Branné povinnosti podléhali všichni občané ve věku 17 až 60 let. K odvodu museli muži od 18 let.

Napětí mezi omezenými ekonomickými a populačními možnostmi státu a mezi vysokými požadavky armády i velení Varšavské smlouvy si vynucovalo kompromisy. Část branců mohla vykonávat náhradní pětíměsíční službu a zbývající část (19 měsíců) odpracovat v klíčových odvětvích národního hospodářství. Přesto bývalo odvedeno až 85 % branců, včetně těch s narušeným fyzickým či psychickým zdravím, závislostmi či trestní minulostí. Možnost vyhnout se vojenské službě byla prakticky nemožná. Vedlo to k riskantním pokusům získat tzv. modrou knížku i za cenu ohrožování vlastního zdraví či riskování trestněprávního postihu.

Dlouhé období bylo charakteristické i sovětizací vojenské služby. Řada vojenských předpisů se přebírala nebo přizpůsobovala sovětskému vzoru. Typický byl také zvýšený důraz na politickou spolehlivost a pečlivý výběr doplňování útvarů, což se projevovalo i ve změnách vedení povolanecké dokumentace.

Od základní vojenské služby v izolaci kasáren si politické vedení slibovalo i možnost dlouhodobého intenzivního politického působení. Rovněž systém soutěžení měl utilitární charakter a byl přizpůsoben snaze o pozitivní politickou indoktrinaci. Realita vojenské služby však korespondovala se stavem společnosti. Povolanci se zpravidla nestávali politicky vyspělejšími, spíše převažovala snaha o co nejsnazší přežití služby.

For a long time, basic military service generally lasted two years. In the early 1950s, most university students underwent military training during their studies, followed by one year of service. Graduates were expected to fill junior positions in the officer corps. All citizens between the ages of 17 and 60 were subject to conscription. Men had to be at least 18 years old to be conscripted.

The tension between limited economic and population resources and the high demands of the army and the Warsaw Pact command forced compromises. Some of the conscripts were allowed to perform 5 months of alternative service and the rest of the 19 months to work in key sectors of the national economy. Nevertheless, up to 85% of conscripts were drafted, including those with impaired physical or mental health, addictions, or criminal records. The chance of avoiding military service was virtually impossible. This led to risky attempts to obtain the so-called Blue Book (exemption from service), even at the cost of endangering one's health or risking criminal prosecution.

The long period was also characterized by the "sovietization" of military service. Typical was the increased emphasis on political reliability and the careful selection of recruits. The political leadership also promised that basic military service in the isolation of the barracks would provide the opportunity for long-term, intensive political activity. The competitive system was also utilitarian in nature and adapted to the desire for positive political influence. However, the reality of military service corresponded to the state of society. As a rule, conscripts did not become more politically mature; rather, the desire to survive as easily as possible prevailed.

Odvodní řízení neslo výrazný mobilizační obsah.

The recruitment process had a strong mobilization component.

Ukázka ze stejnokrojového předpisu ČSLA Int-4-1 z roku 1959.

Excerpt from ČSLA (People's Army) Uniform Regulation Int-4-1 from 1959.

Obr. 2. Svobodník pozemních vojsk v bavlněném stejnokroji s kožíli na rozhálenku

Obr. 3. Svobodník pozemních vojsk ve stejnokroji pro letní období – košile s nárameníky

Ukázněnost se během vojenské služby navenek projevovala především ústrojovou kázní. Odchylky ve výstroji se netolerovaly.

Discipline during military service was outwardly manifested primarily through the discipline of the uniform wearing, and deviations were not tolerated.

Evidenční list jako základní dokument (1948–1989)

13

Registration Sheet as Basic Document (1948–1989)

Evidenční list se stal od počátku 50. let náhradou za dosavadní Kmenový list. V průběhu 50. let se tento dokument postupně zjednodušoval. Formulář v podobě oboustranné zelené karty formátu A4 obsahoval množství údajů potřebných pro zařazení brance do ozbrojených sil ale i řadu údajů dokládajících průběh jeho základní služby. Stejný evidenční list měli vystaveni vojáci sloužící u sborů v rámci ministerstva vnitra. Pro období komunistické vlády byl typický důraz na rozsáhlé shromažďování údajů o povolanci i jeho rodině. Po čtyřicet let se tento evidenční dokument podstatně neměnil.

Kromě evidenčního listu se stala druhým nejvýznamnějším dokumentem Vojenská knížka. Sloužila vojákům jako obdoba občanského průkazu ale také k záznamům o průběhu vojenské služby. Spolu s osobní známkou byla jediným dokumentem, který měl voják v držení nejen během základní vojenské služby, ale následně i v záloze, po dobu trvání zákonné branné povinnosti.

Mezi dokumenty jmenovitě evidence se ještě uváděla i služebně politická charakteristika. Šlo o posudek, který na vojáka zpracovával nadřízený především při propouštění z vojenské služby do zálohy.

V době vojenské služby využívali vojáci i propustkovou knížku k zaznamenávání povolení k opuštění ubytovacího prostoru. S obdobím zvýšeného dohledu souvisely také podpisy různých poučení o potřebě bdělosti a utajování informací o armádě.

S vojenskou službou souvisela mimo jiné řada dotazníků a evidenčních listů branců, které měly pomáhat vojenské správě k politickému prověření a optimálnímu zařazení branců do ozbrojených sil. Z tohoto druhu dokumentů se vymyká dotazník z roku 1950, který sloužil pro určování politické nespolehlivosti a zařazení do pomocných technických praporů.

Beginning in the early 1950s, the “registration sheet” (evidenční list) supplanted the prevailing “individual military service record” (kmenový list). During the 1950s, this document underwent a progressive simplification. The sheet, in the form of a double-sided A4 green card, contained a number of data necessary for the conscript's enlistment in the armed forces, as well as a number of data documenting the course of his basic service. The period of communist rule was characterized by an emphasis on the extensive collection of data on the conscript and his family. For forty years, this registration document remained relatively unchanged.

Alongside the registration form, the “military book” (vojenská knížka) emerged as the second most important document. It served the soldiers as a kind of identity card, but also as a record of their military service. Furthermore, a superior was responsible for preparing the service and political mark for a soldier, a task that was especially pertinent when the soldier was discharged from military service to the reserve. During their military service, soldiers also used the military book to record permission to leave the barracks. The given period of increased surveillance was characterized by various instructions on the need for vigilance and secrecy of information, which the soldiers were required to sign.

Military service was associated with a number of questionnaires and record sheets intended to facilitate political verification and optimal assignment of enlisted men to the armed forces. One document that stands out from this group is a questionnaire from 1950, which was used to determine political unreliability.

Nejtypičtější dokument osobní evidence vojáků základní služby představoval od 50. let “evidenční list”. Ukázka z poloviny 80. let dává představu o údajích, které vojenská správa o vojácích shromažďovala.

Since the 1950s, the most typical document for the personal records of soldiers in basic service has been the “registration sheet” (the sample is from the mid-1980s).

Schopen

Dokument se stal po vyplnění tajným. Založila jej vojenská správa v místě bydliště v době odvodu. (v záhlaví, věta: “Od provedení záznamu o prezentaci TAJNĚ” – začeměno).

The document became secret as soon as it was filled out. It was filed by the military administration at the place of the recruit's place of residence.

Ve spodní části evidenčního listu se uváděly základní záznamy o zdravotním stavu a výsledku odvodního řízení (rubrika 20).

At the bottom of the registration sheet were basic information about health and the outcome of the conscription process (heading 20).

Rubriky 5 a 6 informovaly o číslu vojenské odbornosti, tedy na jaké funkci v armádě byl voják cvičen a do jaké hodnosti byl povýšen.

Headings 5 and 6 provided information on the figure of military qualifications, i.e. the positions in the army for which the soldier was trained and the rank to which he was promoted.

Rubriky 10, 11 a 12 představovaly ukázkou politizace vojenské služby. Šlo o členství v KSČ (s jinou politickou stranou se nepočítalo) a v Socialistickém svazu mládeže.

Headings 10, 11 and 12 were examples of the politicization of military service – information about membership in the Communist Party and the Socialist Youth Union membership.

Odveden

Na druhé straně karty byly uváděny zejména záznamy o průběhu vojenské služby, dovolených a kázeňských trestech v podobě vězení.

On the other side of the sheet were mainly records of military service, leaves of absence, or disciplinary punishments in the form of imprisonment.

Na kartě se uvádělo místo a datum vykonání vojenské přísahy (rubrika 25 – rubová strana evidenčního listu).

The card indicated the place and date of the military oath (section 25).

Ve spodní části se zapisovaly dovolené, což v době dvouleté služby bylo každý rok 10 dní a také udělené kázeňské tresty vězení. Pro nahrazování takto proměškané doby byl klíčový fakt, zda trest byl skutečně odpykán (rubriky 31 a 32).

At the bottom of the sheet was a record of furloughs (10 days per year), and prison sentences given. The key to making up such missed time was whether the sentence was actually served (sections 31 a 32).

Záznamy o průběhu vojenské služby uváděly zařazení do funkce, absolvované kurzy, odvelení až po propuštění ze služby do zálohy. Všechny změny se vydávaly prostřednictvím rozkazů (rubrika 26).

The records of the course of military service: assignment to duty, courses taken, from the time of enlistment to discharge from reserve service. All changes were made by orders (section 26).

Rubriky 27–30 zůstávaly zpravidla prázdné, mohly se v nich uvádět udělená vyznamenání, zranění či zajetí za války a také zasažení radioaktivitou.

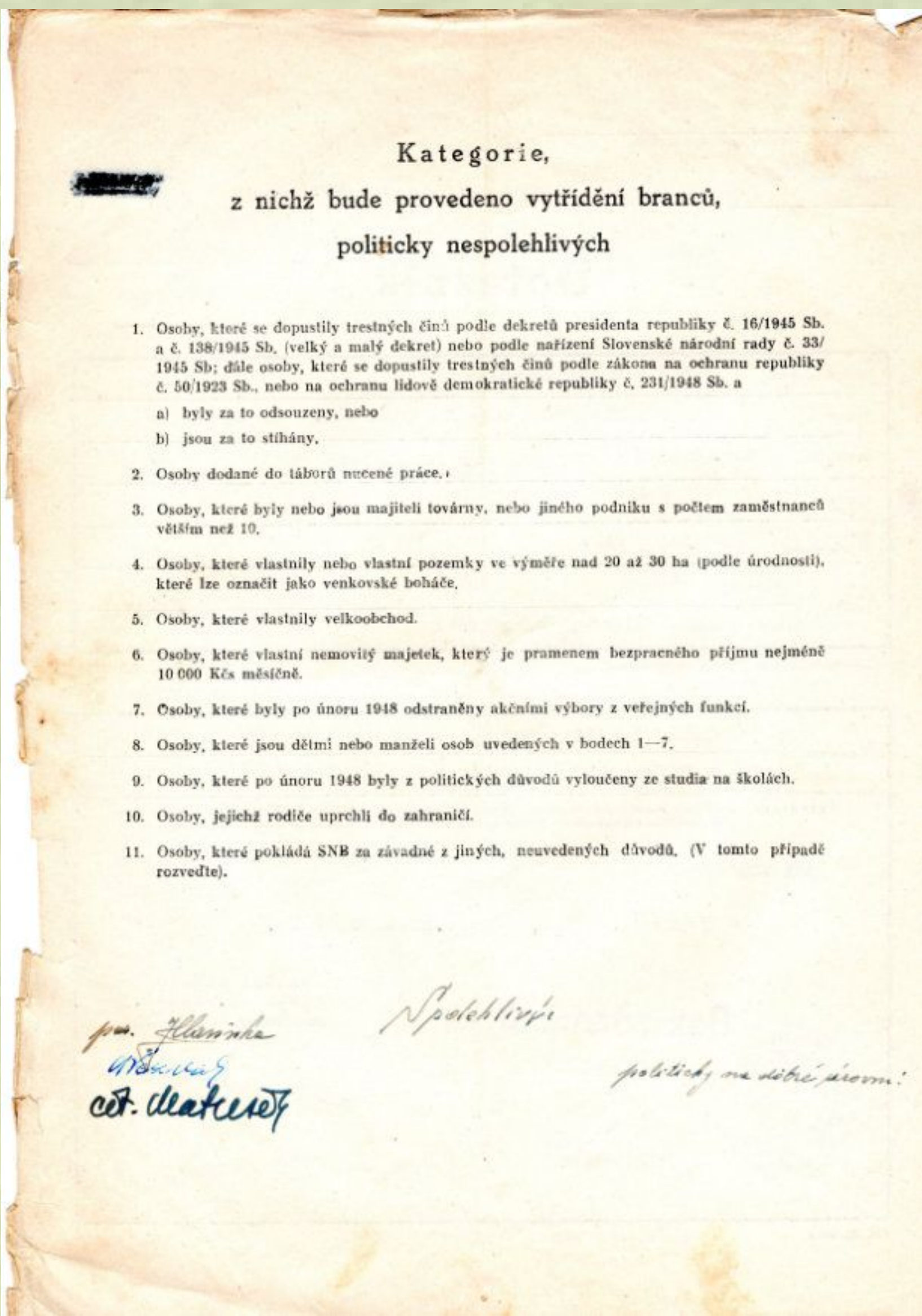
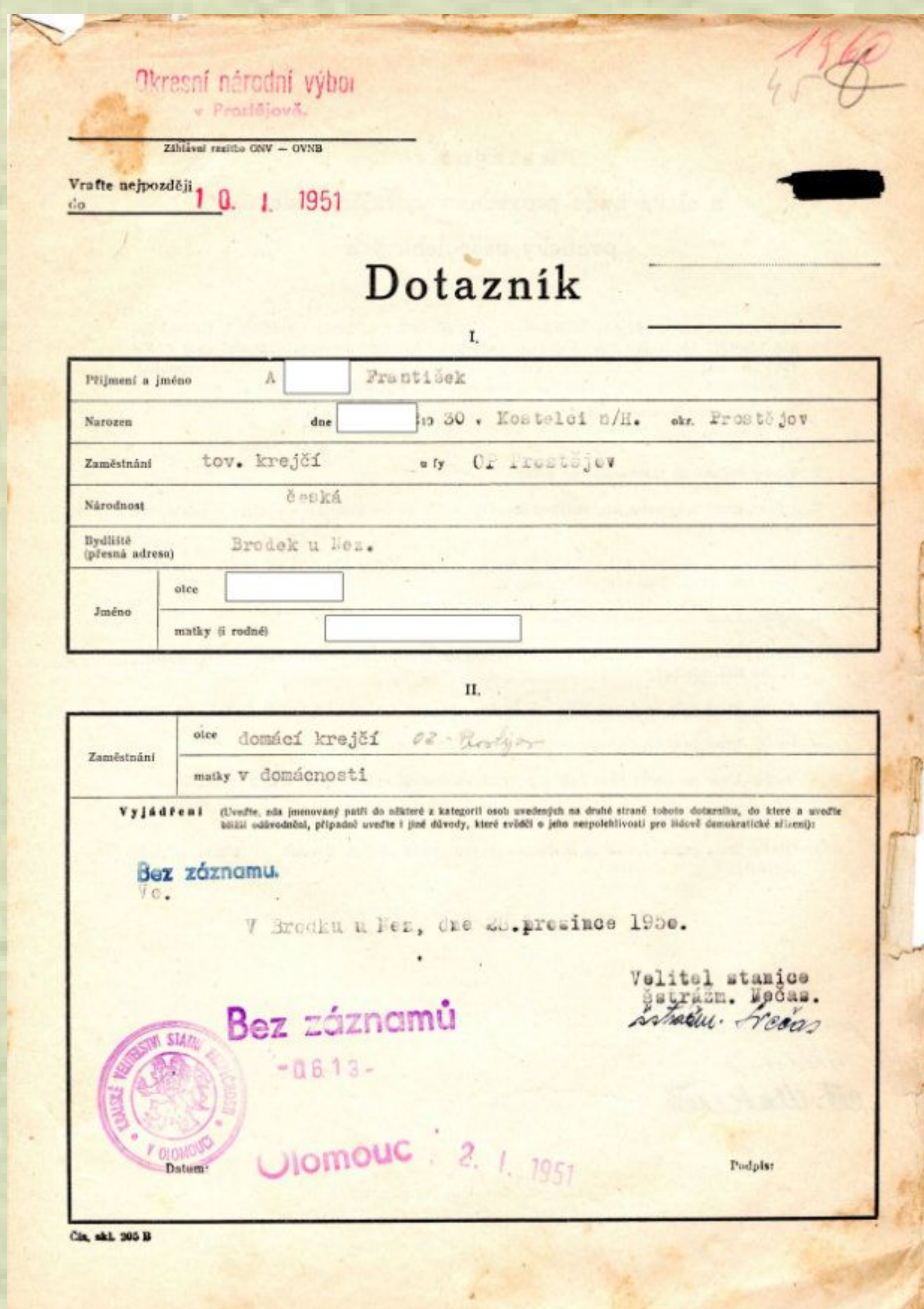
Sections 27–30 were generally left blank; records of decorations received, wounds or captures during the war, and radioactive exposure were entered.

Poslední rubrika rubové strany karty mohla obsahovat různé záznamy, v tomto případě udělení “třídnosti” – specialisty II. třídy v činnosti v rámci svého čísla vojenské odbornosti.

The last section on the back of the card could contain various entries. In this example, it is the award of the Specialist Class II in the activity within the soldier's military specialty.

Official Sources (1948–1989)

Pramen/Source 1

Pramen/Source 2

Propustková knížka (čís. skl. 8/A), byla zvláštním osobním průkazem a služebním dokumentem. Do propustkové knížky se zaznamenávaly vycházky (propustky) z ubytovacího prostoru, udělení propustky po večerce (na základě vojenské hodnosti, třídnosti a titulu Vzorný voják), řádné a zvláštní dovolené.

The pass book (propustková knížka, number 8/A) was a special identity card used to record leaves (passes): leaves of absence from the barracks, leaves after curfew, regular and special leaves.

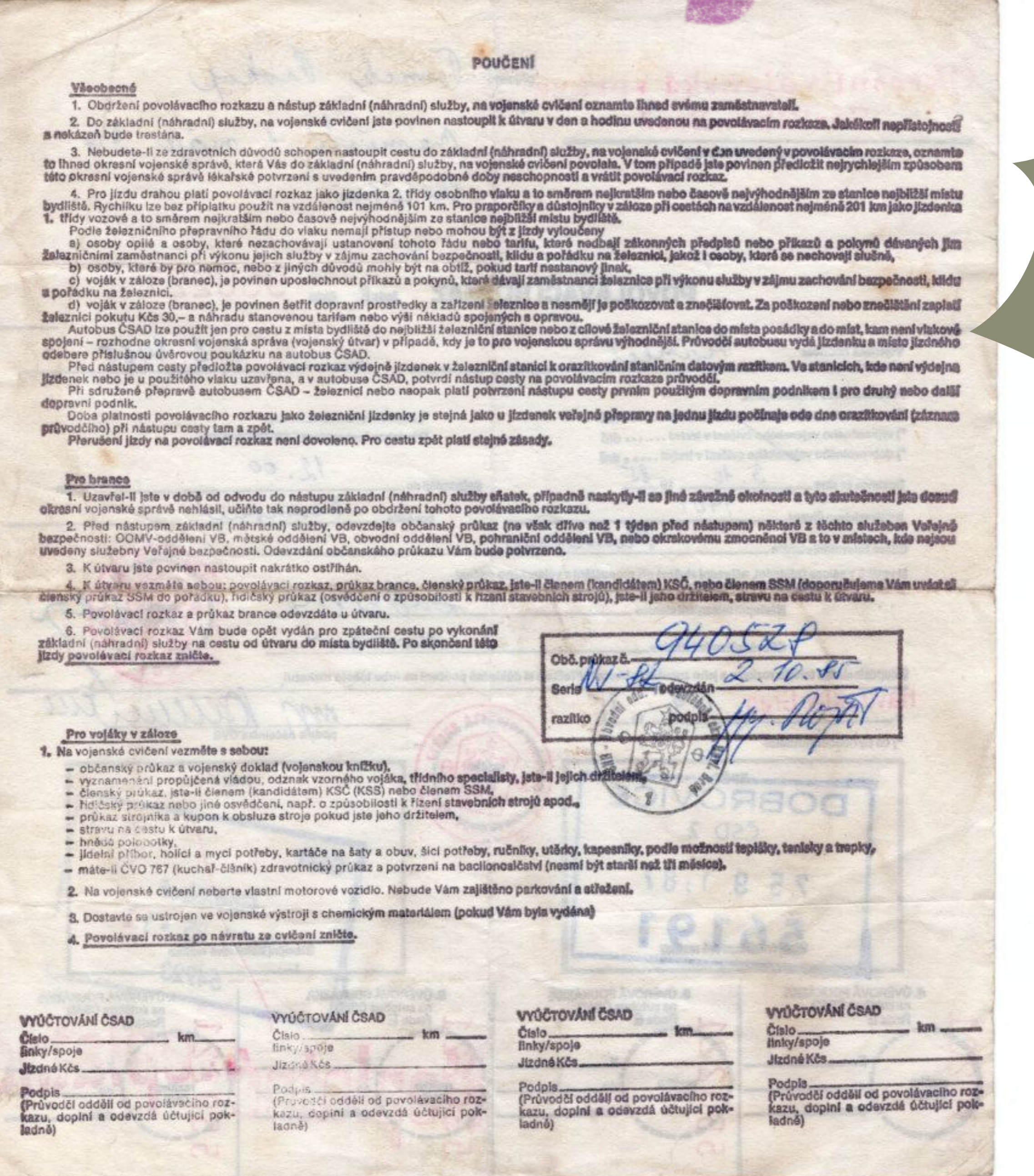

Dotazník čís. skl. 205 B sloužil k politické prověrce brance. Vyplňovali jej příslušníci SNB a StB podle místa bydliště. Obsahoval provedeno vyřídění politicky nespolehlivých branců nástupního termínu 1. 10. 1950.

Questionnaire (No. 205 B) was used for political screening of the conscript. It was filled out by police officers (of the National Security Corps/SNB and the State Security/StB). The questionnaire contained categories from which politically unreliable conscripts with an entry date of October 1, 1950, were to be sorted out.

Pramen/Source 3

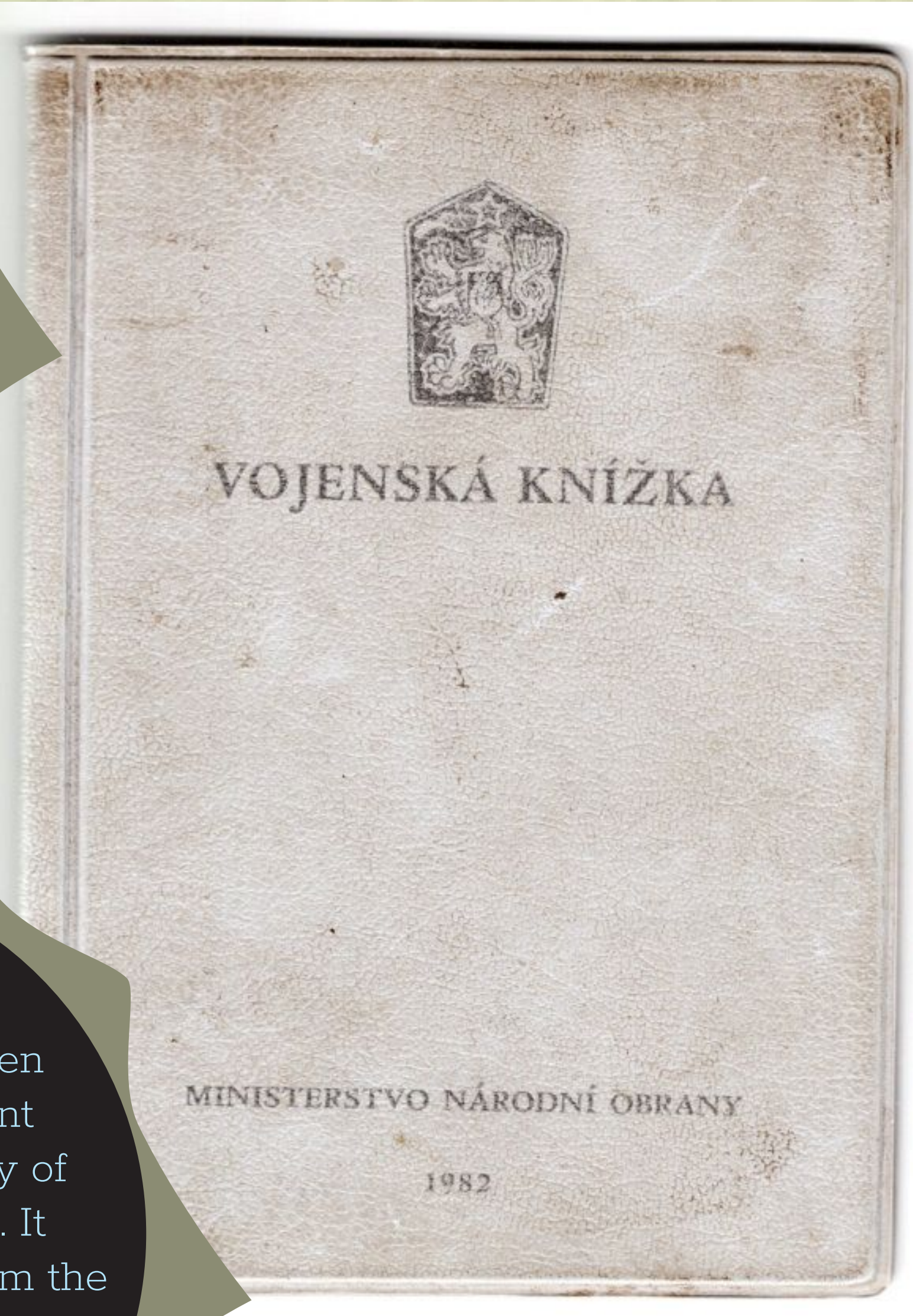
Povolávací rozkaz byl zúčtovatelný tiskopis, který sloužil nejen jako pokyn k nástupu vojenské služby ale také jako jízdenka k vojenskému útvaru a na cestu zpět z vojenské služby.

The call-up papers (povolávací rozkaz) had a form of an accountable document which served not only as an order to enter military service but also as a ticket to get to the military unit and to return from military service.

Pramen/Source 4

Vojenská knížka patřila od 50. let k hlavním dokladům osobní vojenské evidence. Provozela vojáka od nástupu vojenské služby až do ukončení branné povinnosti, obvykle z důvodu dosažení zákonem stanovené věkové hranice.

Since the 1950s, the military book (vojenská knížka) has been one of the most important documents in the category of personal military records. It accompanied the soldier from the beginning of his military service to the end of his military service, usually due to reaching the age limit.

V časech sametové revoluce a rozpadu Československa (1989-1992)

15

At the time of the Velvet Revolution and the collapse of Czechoslovakia (1989-1992)

S koncem studené války a s rozpadem východního bloku dostala zcela nový náboj také problematika povinné vojenské služby. Již v čase sametové revoluce byl slyšitelný hlas vojáků základní služby, studentů, či mladších vojáků z povolání po demokratizaci poměrů v armádě, která by službu přiblížila poměrům ve vyspělých západních demokraciích. Volání po změnách bylo vyslyšeno především ve zkrácení délky povinné vojny pro vojáky nastoupivší od dubna 1990 na 18 měsíců a jako alternativa byla v březnu 1990 zřízena možnost nastoupit civilní službu, na kterou mohli nastoupit mladí muži, kteří z náboženských důvodů, či z důvodů vlastního svědomí a přesvědčení odmítali sloužit se zbraní v ruce. V souladu s nově vydanou literou zákona o civilní službě pak délka této povinnosti činila jeden a půl násobek aktuální délky trvání základní vojenské služby.

Ze zpětného pohledu se jednalo o určité mezikroky, neboť na začátku 90. let otázky brannosti rozhodně nepatřily mezi priority většiny nových politických elit, ani většinové společnosti. Vedle zkrácení délky povinné vojenské služby byla také demokratizována praxe vlastního výkonu služby, čímž skončila po dlouhou dobu existující privilegia některých skupin obyvatel (např. vysokoškoláků-absolventů).

S blížícím se koncem existence společného československého státu se zvyšovala šance, že dotyčný bude vykonávat službu blíže ke svému domovu. Ubývalo tak případů dlouhodobě uplatňované praxe služby na opačném konci republiky.

Odvody sice běžely i ve změněné společenské atmosféře rutinně nadále, ovšem s nabytým sebevědomím občanů vůči státu a s novými možnostmi (např. civilní službou) již nebyl nástup na vojnu a její výkon vnímán řadou mužů jako krok pro jejich životní dráhu fatální. Z hlediska vojenské administrativy v podstatě pokračovala předlistopadová praxe. Na začátku roku 1990 byl pouze depolitizován obsah formulářů a dalších dokumentů.

With the end of the Cold War and the collapse of the Eastern Bloc, the issue of conscription took on a whole new dimension. The call for change was heeded primarily in the reduction of the length of compulsory military service to 18 months for conscripts enlisting after April 1990. As an alternative, the possibility of civilian service was introduced in March 1990, open to young men who, for religious reasons or reasons of conscience and conviction, refused to serve with arms in their hands (the duration of this obligation was 1,5 times the actual duration of basic military service).

In retrospect, these were only intermediate steps, since at the beginning of the 1990s conscription issues were certainly not among the priorities of most of the new political elites, nor of the majority of society. In addition to shortening the period of compulsory military service, the practice of actual service was democratized, ending the long-standing privileges of certain groups of the population (e.g. university graduates). As the end of the unified Czechoslovak state approached, the possibility of serving closer to home increased. The number of cases of the long-standing practice of serving at the "other end" of the republic decreased.

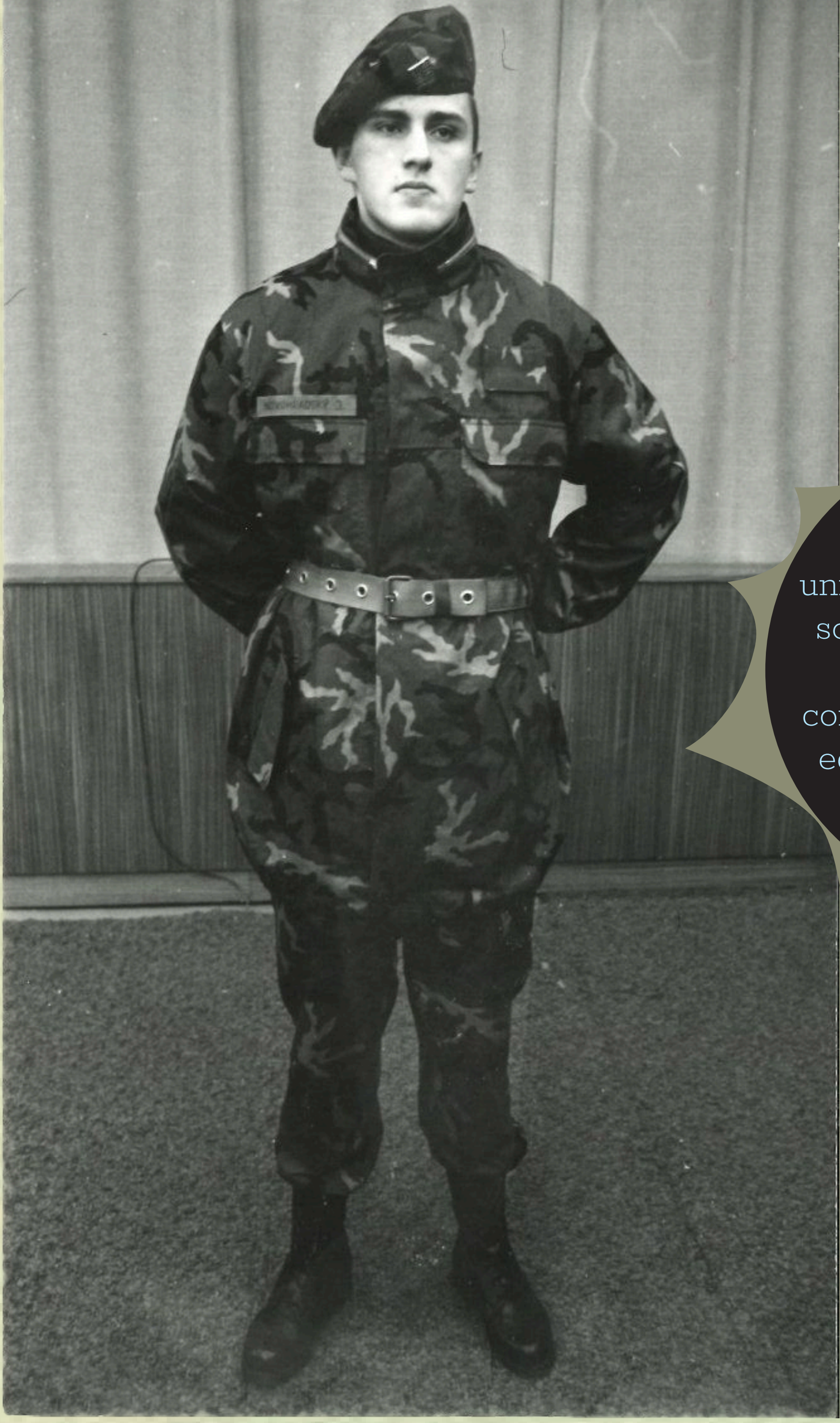
Conscription continued to be routine in the changed social atmosphere, but as citizens became more self-confident about the state and as new opportunities (e.g., civilian service) became available, enlistment and service in the army was no longer perceived by many men as a fatal step in their life course. In terms of military administration, the pre-1989 practice essentially continued. In the early 1990s, only the content of forms and other documents was depoliticized.

Branci s typickými dobovými sestřihy vlasů a v občanských oděvech u vlaku na Hlavním nádraží v Praze (konec 80. let).

Conscripts with typical haircuts and civilian clothes at the main railway station in Prague (late 1980s).

Varianta stejnokroje vojáka základní služby k polním účelům v letním období, který se používal v uzavřených vojenských prostorech. Jedná se o kombinaci výstroje vzor 95 s botami vzor 90.

This is a variant of the summer uniform of a basic service soldier for use in closed military areas. It is a combination of pattern 95 equipment with pattern 90 boots.

Registration Sheet (1989–1992)

Evidenční list, skladové číslo 86/E ve formě jednoho oboustranného listu A4 zůstal v užívání do roku 1999. Vojské evidenci tato forma zjevně postačovala, protože se během následujících let aktualizoval jen v malé míře. Na starších typech evidenčních listů zůstávaly od roku 1990 nevyplněné či fixou přeškrtnuté údaje, které se vztahovaly k předlistopadovému „třídnímu“ vidění branců a vojáků, politizaci jejich kariéry a pojmání jejich posuzované spolehlivosti a loajality vůči režimu. Tyto charakteristiky následně po sametové revoluci pozbyly svého významu.

Z dochovaných evidenčních listů je také patrné, že zástupky vojenské správy z pragmatických důvodů vybrané rubriky vypisovali pouze obyčejnou tužkou. U některých částí obsahu se totiž předpokládalo, že se budou údaje v průběhu času měnit a bude tedy nutné je aktualizovat. Typicky se jednalo o údaje o rodinném stavu a počtu dětí, o dosaženém vzdělání a nově nabytých akademických titulech, zaměstnání, trvalém či přechodném bydlišti, nebo také o nejbližších příbuzných.

Obsah evidenčních listů byl před rokem 1989 velice podobný. Průběh služby drtivé většiny vojáků se totiž příliš nelišil. Od roku 1990 se však zřetelně projevoval stále menší tlak na naplněnost počtů a rostoucí vliv humanizace vojenské služby. V dokumentaci je tak patrný nárůst počtu odkladů ze studijních důvodů, přechodů na civilní službu, i dočasných a trvalých neschopností ze zdravotních důvodů. Z obsahu evidenčních listů je také zjevné, že za zkrácené vojenské služby měli vojáci mnohem větší možnosti dovolených a návštěv domova. Současně tato změněná situace kladla jistě větší nároky na administrativu vojenské správy.

The registration sheet (evidenční list) number 86/E, in the form of a simple double-sided A4 sheet, remained in use until 1999. Apparently, this form was sufficient for the military records, as it was only marginally updated in the following years. On the older types of record sheets, blank or crossed-out data remained from 1990 onwards, which related to the assessment of the "class" origin of conscripts and soldiers before 1989, the politicization of their careers, and the perception of their reliability and loyalty to the regime.

It is also evident from the surviving registration sheets that, for pragmatic reasons, representatives of the military administration wrote out selected sections in ordinary pencil only, on the assumption that the data would change over time and would therefore need to be updated. Typically, this included information on marital status and the number of children, the closest relatives, education and academic degrees, employment, and permanent or temporary residence.

The content of the registration lists before 1989 was very similar. In fact, the course of service of the vast majority of soldiers did not differ much. Since 1990, however, there has been a clear decrease in the pressure to fill up the numbers and the growing influence of the humanization of military service. The documentation thus shows an increase in the number of deferments for study reasons, transfers to civilian service, and temporary and permanent medical disabilities. It is also clear from the content of the registration lists that during the period of reduced military service, soldiers had much greater opportunities for holidays and visits home. At the same time, these changes placed greater demands on the administration of the military administration.

Schopen

91

Od provedení záznamu o provedení

1. Jméno, příjmení, ročník

2. Jméno, příjmení, ročník

3. Jméno, příjmení, ročník

4. Jméno, příjmení, ročník

5. Jméno, příjmení, ročník

6. Jméno, příjmení, ročník

7. Jméno, příjmení, ročník

8. Jméno, příjmení, ročník

9. Jméno, příjmení, ročník

10. Jméno, příjmení, ročník

11. Jméno, příjmení, ročník

12. Jméno, příjmení, ročník

13. Jméno, příjmení, ročník

14. Jméno, příjmení, ročník

15. Jméno, příjmení, ročník

16. Jméno, příjmení, ročník

17. Jméno, příjmení, ročník

18. Jméno, příjmení, ročník

19. Jméno, příjmení, ročník

20. Jméno, příjmení, ročník

21. Jméno, příjmení, ročník

22. Jméno, příjmení, ročník

23. Jméno, příjmení, ročník

24. Jméno, příjmení, ročník

25. Jméno, příjmení, ročník

26. Jméno, příjmení, ročník

27. Jméno, příjmení, ročník

28. Jméno, příjmení, ročník

29. Jméno, příjmení, ročník

30. Jméno, příjmení, ročník

31. Jméno, příjmení, ročník

32. Jméno, příjmení, ročník

33. Jméno, příjmení, ročník

34. Jméno, příjmení, ročník

35. Jméno, příjmení, ročník

36. Jméno, příjmení, ročník

37. Jméno, příjmení, ročník

38. Jméno, příjmení, ročník

39. Jméno, příjmení, ročník

40. Jméno, příjmení, ročník

41. Jméno, příjmení, ročník

42. Jméno, příjmení, ročník

43. Jméno, příjmení, ročník

44. Jméno, příjmení, ročník

45. Jméno, příjmení, ročník

46. Jméno, příjmení, ročník

47. Jméno, příjmení, ročník

48. Jméno, příjmení, ročník

49. Jméno, příjmení, ročník

50. Jméno, příjmení, ročník

51. Jméno, příjmení, ročník

52. Jméno, příjmení, ročník

53. Jméno, příjmení, ročník

54. Jméno, příjmení, ročník

55. Jméno, příjmení, ročník

56. Jméno, příjmení, ročník

57. Jméno, příjmení, ročník

58. Jméno, příjmení, ročník

59. Jméno, příjmení, ročník

60. Jméno, příjmení, ročník

61. Jméno, příjmení, ročník

62. Jméno, příjmení, ročník

63. Jméno, příjmení, ročník

64. Jméno, příjmení, ročník

65. Jméno, příjmení, ročník

66. Jméno, příjmení, ročník

67. Jméno, příjmení, ročník

68. Jméno, příjmení, ročník

69. Jméno, příjmení, ročník

70. Jméno, příjmení, ročník

71. Jméno, příjmení, ročník

72. Jméno, příjmení, ročník

73. Jméno, příjmení, ročník

74. Jméno, příjmení, ročník

75. Jméno, příjmení, ročník

76. Jméno, příjmení, ročník

77. Jméno, příjmení, ročník

78. Jméno, příjmení, ročník

79. Jméno, příjmení, ročník

80. Jméno, příjmení, ročník

81. Jméno, příjmení, ročník

82. Jméno, příjmení, ročník

83. Jméno, příjmení, ročník

84. Jméno, příjmení, ročník

85. Jméno, příjmení, ročník

86. Jméno, příjmení, ročník

87. Jméno, příjmení, ročník

88. Jméno, příjmení, ročník

89. Jméno, příjmení, ročník

90. Jméno, příjmení, ročník

91. Jméno, příjmení, ročník

92. Jméno, příjmení, ročník

93. Jméno, příjmení, ročník

94. Jméno, příjmení, ročník

95. Jméno, příjmení, ročník

96. Jméno, příjmení, ročník

97. Jméno, příjmení, ročník

98. Jméno, příjmení, ročník

99. Jméno, příjmení, ročník

100. Jméno, příjmení, ročník

Podobně irelevantními se po roce 1989 staly údaje z kolonky 22 o pobytu v zahraničí (o místě, délce trvání pobytu a jeho důvodech) a proto byly též z evidence vypuštěny.

Similarly, after 1989, the data from section 22 on stays abroad (place, duration and reasons for the stay) became irrelevant and were also deleted from the form.

Vypuštěny (přeškrtnuty, či "začerněny") byly dosavadní rubriky 10 až 12 obsahující údaje o členství (kandidatuře) v KSČ, v SSM a také o obligátním "třídním původu".

Sections 10 through 12, containing information on membership in the Communist Party of Czechoslovakia, the Socialist Youth Union, and the obligatory "class origin," were deleted (crossed out or "blacked out").

Odveden

22. Vykazatel vojenského přísluší u

23. Vykazatel vojenského přísluší u

24. Vykazatel vojenského přísluší u

25. Vykazatel vojenského přísluší u

26. Vykazatel vojenského přísluší u

27. Vykazatel vojenského přísluší u

28. Vykazatel vojenského přísluší u

29. Vykazatel vojenského přísluší u

30. Vykazatel vojenského přísluší u

31. Vykazatel vojenského přísluší u

32. Vykazatel vojenského přísluší u

33. Vykazatel vojenského přísluší u

34. Vykazatel vojenského přísluší u

35. Vykazatel vojenského přísluší u

36. Vykazatel vojenského přísluší u

37. Vykazatel vojenského přísluší u

38. Vykazatel vojenského přísluší u

39. Vykazatel vojenského přísluší u

40. Vykazatel vojenského přísluší u

41. Vykazatel vojenského přísluší u

42. Vykazatel vojenského přísluší u

43. Vykazatel vojenského přísluší u

44. Vykazatel vojenského přísluší u

45. Vykazatel vojenského přísluší u

46. Vykazatel vojenského přísluší u

47. Vykazatel vojenského přísluší u

48. Vykazatel vojenského přísluší u

49. Vykazatel vojenského přísluší u

50. Vykazatel vojenského přísluší u

51. Vykazatel vojenského přísluší u

52. Vykazatel vojenského přísluší u

53. Vykazatel vojenského přísluší u

54. Vykazatel vojenského přísluší u

55. Vykazatel vojenského přísluší u

56. Vykazatel vojenského přísluší u

57. Vykazatel vojenského přísluší u

58. Vykazatel vojenského přísluší u

59. Vykazatel vojenského přísluší u

60. Vykazatel vojenského přísluší u

61. Vykazatel vojenského přísluší u

62. Vykazatel vojenského přísluší u

63. Vykazatel vojenského přísluší u

64. Vykazatel vojenského přísluší u

65. Vykazatel vojenského přísluší u

66. Vykazatel vojenského přísluší u

67. Vykazatel vojenského přísluší u

68. Vykazatel vojenského přísluší u

69. Vykazatel vojenského přísluší u

70. Vykazatel vojenského přísluší u

71. Vykazatel vojenského přísluší u

72. Vykazatel vojenského přísluší u

73. Vykazatel vojenského přísluší u

74. Vykazatel vojenského přísluší u

75. Vykazatel vojenského přísluší u

76. Vykazatel vojenského přísluší u

77. Vykazatel vojenského přísluší u

78. Vykazatel vojenského přísluší u

79. Vykazatel vojenského přísluší u

80. Vykazatel vojenského přísluší u

81. Vykazatel vojenského přísluší u

82. Vykazatel vojenského přísluší u

83. Vykazatel vojenského přísluší u

84. Vykazatel vojenského přísluší u

85. Vykazatel vojenského přísluší u

86. Vykazatel vojenského přísluší u

87. Vykazatel vojenského přísluší u

88. Vykazatel vojenského přísluší u

89. Vykazatel vojenského přísluší u

90. Vykazatel vojenského přísluší u

91. Vykazatel vojenského přísluší u

92. Vykazatel vojenského přísluší u

93. Vykazatel vojenského přísluší u

94. Vykazatel vojenského přísluší u

95. Vykazatel vojenského přísluší u

96. Vykazatel vojenského přísluší u

97. Vykazatel vojenského přísluší u

98. Vykazatel vojenského přísluší u

99. Vykazatel vojenského přísluší u

100. Vykazatel vojenského přísluší u

Druhá strana sloužila k podrobným záznamům o průběhu vojenské služby (den nástupu, vykonávané funkce, prodělaný výcvik, přemístění, získané tresty, absolvovaná školení ale i den a důvod propuštění z povinné vojenské služby apod.).

The second page was used for detailed records of the course of military service (date of enlistment, duties performed, training completed, transfers, ranks obtained, training completed, as well as the date and reason for release from compulsory military service, etc.).

17

Pramen/Source 1

2. PROVOZNÍ PRAPOR

VOJENSKÁ PŘÍSAHA

Znění vojenské přísahy

„Já, voják ozbrojených sil vládom i svých občanských a vlasteneckých povinností slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.

Budu vojákem statečným a ukázněným i budu plnit ustanovení vojenských řádů. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně a připravovat se pro obranu svobody a nezávislosti České republiky.

Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.

Tak přísahám!“

V Mosnovci dne 14.8.1973

 Předpis

Velitel:

After 1990, there were removed from the oath

Pramen/Source 3

1. Číslo osobního průkazu: 2. Jméno příjmení nositele 88 458071		Od provedení záznamu o provedení: 3. Jméno příjmení nositele Miroslav		4. Odkazovaný provedení 8 říř. 28 1986 Gymnázium 1990	
5. Druh osobního průkazu 1 9 7 2		6. Odkazovaný provedení strojnř inženýř		7. Odkazovaný provedení strojnř inženýř	
8. Odkazovaný provedení Vřtkovice		9. Odkazovaný provedení 468-TV		10. Odkazovaný provedení 468-TV	
11. Odkazovaný provedení Ostrava		12. Odkazovaný provedení Ostrava		13. Odkazovaný provedení Ostrava	
14. Odkazovaný provedení Ostrava		15. Odkazovaný provedení Ostrava		16. Odkazovaný provedení Ostrava	
17. Odkazovaný provedení Ostrava		18. Odkazovaný provedení Ostrava		19. Odkazovaný provedení Ostrava	
20. Odkazovaný provedení Ostrava		21. Odkazovaný provedení Ostrava		22. Odkazovaný provedení Ostrava	
23. Odkazovaný provedení Ostrava		24. Odkazovaný provedení Ostrava		25. Odkazovaný provedení Ostrava	
26. Odkazovaný provedení Ostrava		27. Odkazovaný provedení Ostrava		28. Odkazovaný provedení Ostrava	
29. Odkazovaný provedení Ostrava		30. Odkazovaný provedení Ostrava		31. Odkazovaný provedení Ostrava	
32. Odkazovaný provedení Ostrava		33. Odkazovaný provedení Ostrava		34. Odkazovaný provedení Ostrava	
35. Odkazovaný provedení Ostrava		36. Odkazovaný provedení Ostrava		37. Odkazovaný provedení Ostrava	
38. Odkazovaný provedení Ostrava		39. Odkazovaný provedení Ostrava		40. Odkazovaný provedení Ostrava	
41. Odkazovaný provedení Ostrava		42. Odkazovaný provedení Ostrava		43. Odkazovaný provedení Ostrava	
44. Odkazovaný provedení Ostrava		45. Odkazovaný provedení Ostrava		46. Odkazovaný provedení Ostrava	
47. Odkazovaný provedení Ostrava		48. Odkazovaný provedení Ostrava		49. Odkazovaný provedení Ostrava	
50. Odkazovaný provedení Ostrava		51. Odkazovaný provedení Ostrava		52. Odkazovaný provedení Ostrava	
53. Odkazovaný provedení Ostrava		54. Odkazovaný provedení Ostrava		55. Odkazovaný provedení Ostrava	
56. Odkazovaný provedení Ostrava		57. Odkazovaný provedení Ostrava		58. Odkazovaný provedení Ostrava	
59. Odkazovaný provedení Ostrava		60. Odkazovaný provedení Ostrava		61. Odkazovaný provedení Ostrava	
62. Odkazovaný provedení Ostrava		63. Odkazovaný provedení Ostrava		64. Odkazovaný provedení Ostrava	
65. Odkazovaný provedení Ostrava		66. Odkazovaný provedení Ostrava		67. Odkazovaný provedení Ostrava	
68. Odkazovaný provedení Ostrava		69. Odkazovaný provedení Ostrava		70. Odkazovaný provedení Ostrava	
71. Odkazovaný provedení Ostrava		72. Odkazovaný provedení Ostrava		73. Odkazovaný provedení Ostrava	
74. Odkazovaný provedení Ostrava		75. Odkazovaný provedení Ostrava		76. Odkazovaný provedení Ostrava	
77. Odkazovaný provedení Ostrava		78. Odkazovaný provedení Ostrava		79. Odkazovaný provedení Ostrava	
80. Odkazovaný provedení Ostrava		81. Odkazovaný provedení Ostrava		82. Odkazovaný provedení Ostrava	
83. Odkazovaný provedení Ostrava		84. Odkazovaný provedení Ostrava		85. Odkazovaný provedení Ostrava	
86. Odkazovaný provedení Ostrava		87. Odkazovaný provedení Ostrava		88. Odkazovaný provedení Ostrava	
89. Odkazovaný provedení Ostrava		90. Odkazovaný provedení Ostrava		91. Odkazovaný provedení Ostrava	
92. Odkazovaný provedení Ostrava		93. Odkazovaný provedení Ostrava		94. Odkazovaný provedení Ostrava	
95. Odkazovaný provedení Ostrava		96. Odkazovaný provedení Ostrava		97. Odkazovaný provedení Ostrava	
98. Odkazovaný provedení Ostrava		99. Odkazovaný provedení Ostrava		100. Odkazovaný provedení Ostrava	

As evidenced (not only) by the aforementioned card, an increasing number of conscripts were granted a deferment of their enlistment by the military administration during the review procedure, e.g. for health reasons or for university studies.

TRVALE NESCHOPEN

Pramen/Source 4

The most significant novelty for the conscription agenda, as well as for the basic military service, were the applications of conscripts and soldiers for civilian service. A considerable proportion of these applications were characterized were highly improvised and surprisingly brief in their content, such as this one from the spring of 1991.

85. vojín
Vladimír
Litvinov 43542

16. května 1991

Velitel
Vč 4280
Zbiroh

Včc: Žádost o převelení do civilní služby z důvodu morálního
přesvědčení

Žádám o převelení do civilní služby z důvodu morálního
přesvědčení. Poměry v armádě na mě působí depresivním dojmem.

voj. Vladimír

Průběžně

VOJENSKÝ LISTAN 4280

Doslo 21. května 1991

dj. 476 listy 1

Vojenská služba a odvody v časech transformované Armády České Republiky (1993–2004)

18

Military Service and Conscription in the Transformed Army of the Czech Republic (1993–2004)

S definitivním posunem do doby post-studenoválečné zaniklo Československo a vznikla samostatná Česká republika a s ní také Armáda ČR. V rámci pokračující demokratické transformace probíhaly personální obměny, redислоkace ozbrojených sil a všechny tyto procesy se promítly také do každodenní reality povinné vojenské služby.

Většina politické reprezentace se soustředovala na řešení palčivých ekonomických, sociálních a zahraničně-politických otázek, takže branné otázky nevnímala jako prioritní. Ani sama společnost nevěděla, jaké by mělo být místo armády budované na odvodním základě v nových demokratických poměrech.

Odvodní řízení zůstalo sice i nadále ustáleným rituálem života většiny nácitiletých mužů, ovšem počty odvedenců v průběhu dekády neustále klesaly. Podobně se zmenšovaly také počty službu nastoupivších branců. Např. v roce 1993 bylo povoláno k nástupu služby 52 839 branců, v roce 2003 pak již pouze 10 607. Většinovým prožitkem se stalo absolvování různých podob alternativní civilní služby anebo „věčného“ koloběhu odkladů základní vojenské služby z nejrůznějších důvodů (zdravotních, studijních apod.).

V souladu se vstupem České republiky do euroatlantických struktur (zejména do NATO v březnu 1999) a s plánem na profesionalizaci armády postupně vítězila myšlenka budování kapacit „kapesní armády“, jež by byla vhodná pro nasazení do zahraničních misí a specializovaných bojů. Tyto kroky představovaly zároveň pomyslný umíráček více než staletí přetrvávající koncept odvodů a institut povinné vojenské služby.

Na přelomu milénia by totiž jen málokoho napadlo, že se masivní válečné dění a regulérní mezistátní konflikt ve střední Evropě nejen vyskytne, ale dokonce přiblíží natolik, že myšlenka přípravy a formování „národa ve zbrani“ nabude opět na aktuálnosti.

With the final transition to the “post-Cold War” era, Czechoslovakia ceased to exist, and the independent Czech Republic was established, and with it the Czech Army. As part of the ongoing democratic transformation, personnel changes and redistribution of the armed forces took place. All these processes were reflected in the everyday reality of conscription. The majority of political representatives were focused on solving pressing economic, social, and foreign policy issues, so they did not consider conscription a priority. Society itself did not know what place an army based on conscription should have in the new democratic conditions.

While conscription remained an established ritual in the lives of most teenage males, the number of recruits declined steadily over the decade. Similarly, the number of conscripts entering the service declined, and the completion of various forms of alternative civilian service became the experience of the majority. For example, in 1993, 52,839 conscripts were called up for service, and in 2003, only 10,607.

In line with the Czech Republic's entry into Euro-Atlantic structures (in particular, NATO in March 1999) and the plan to professionalize the army, the idea of creating a “pocket army” suitable for foreign missions and specialized combat gradually gained ground. It was the imaginary death knell for the concept of conscription and the institution of compulsory military service, which had existed for more than a century.

Indeed, at the turn of the millennium, few would have imagined that massive warfare and regular interstate conflict would not only occur in Central Europe but would even come close to making the idea of preparing and forming a “nation in arms” relevant again.

Dne 30. března 2004 nastoupilo základní vojenskou službu v České republice posledních 878 povolanců.

On 30 March 2004, the last 878 conscripts entered basic military service in the Czech Republic.

Jedním z důvodů zavedení profesionální armády byl zhoršující se zdravotní stav branců. Šlo o nárůst vad zraku, alergická onemocnění dýchacích cest, kůže apod. Radě branců vystavili účelové, a ne zcela pravdivé zprávy a nálezy jejich ošetřující lékaři.

The deteriorating health of conscripts was one of the reasons for creating a professional army. However, a number of conscripts proved it with not entirely true reports.

Ministr obrany Karel Kühnl si vyslechl poslední hlášení vojáka základní služby.

The Minister of Defense, Karel Kühnl, has just listened to the last report of a soldier in the basic military service.

Varianta výstroje vojáka základní služby na vycházku v základním stejnokroji (1995).

Varianta výstroje vojáka základní služby na vycházku za nepříznivých povětrnostních podmínek (1995).

Variation of the uniform for soldiers in compulsory military service when on leave during adverse weather conditions (1995).

Variation of the basic uniform for soldiers in compulsory military service when on leave (1995).

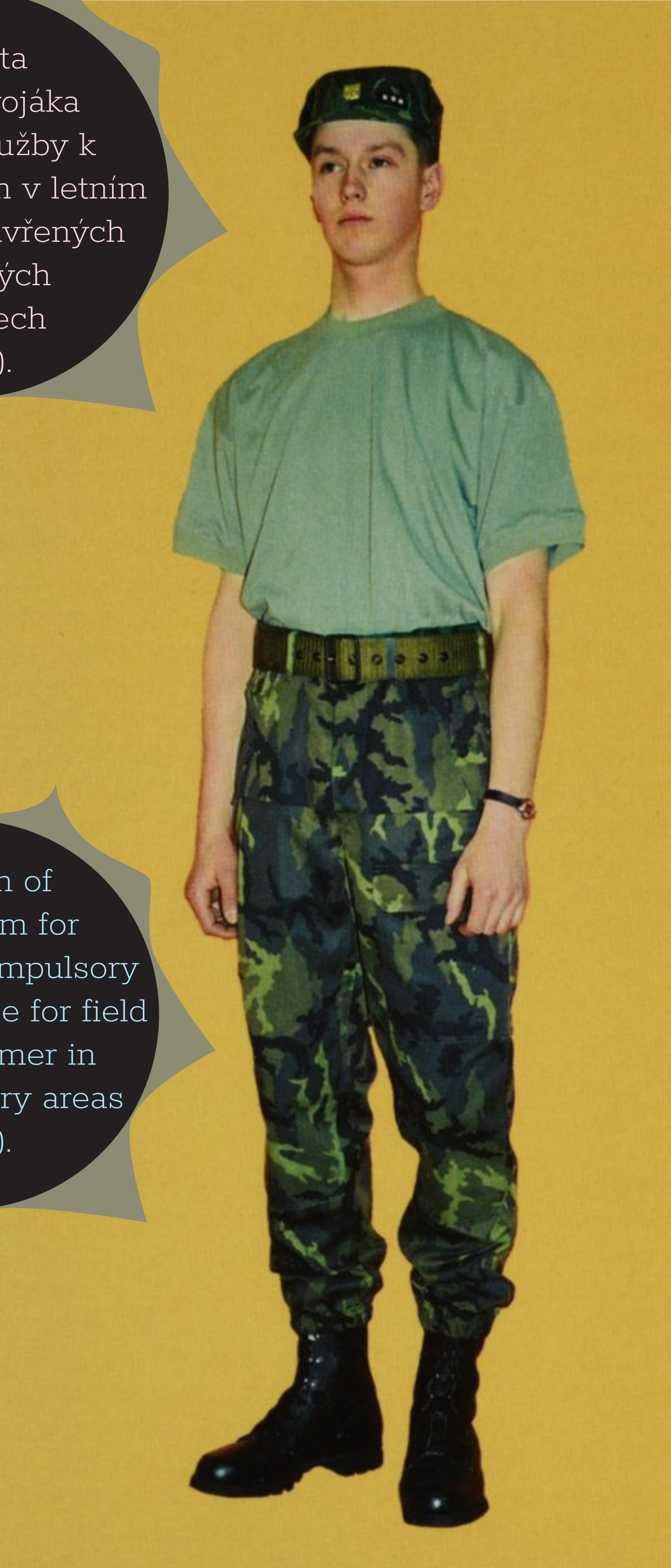
Varianta výstroje vojáka základní služby na vycházku v letním období (1995).

Variation of the uniform for soldiers in compulsory military service when on leave during the summer period (1995).

Varianta výstroje vojáka základní služby k polním účelům (1995).

Variation of the uniform for soldiers in compulsory military service for field (1995).

Varianta výstroje vojáka základní služby k polním účelům v letním období v uzavřených vojenských prostorech (1995).

Variation of the uniform for soldiers in compulsory military service for field in the summer in closed military areas (1995).

Evidenční list (1993-2004)

19

Registration Sheet (1993-2004)

Navzdory slábnoucímu zájmu o branné otázky v očích politických elit i veřejnosti vojenská správa v souvislosti se změnami legislativy v roce 1999 inovovala dosavadní evidenční list, který nově nesl skladové číslo 86/E-ACR 99, opětovně ve formě oboustranného listu A4.

Odpolitizování, zcivilnění a soustředění pouze na kariérní výkon služby je patrné i z restrukturování rubrik tohoto formuláře, které se svými údaji dodnes pro případy krajní nouze (a stavu ohrožení státu) spočívají v plechových, omšelých, leč bedlivě opatrovaných vojenských kartotékách (zpravidla na jednotlivých Krajských vojenských velitelstvích).

Vzhledem k elektronizaci vojenských správních agend je minimálně část údajů o brancích a někdejších vojácích, kteří prodělali základní vojenskou službu, paralelně uchovávána v elektronické podobě v rámci armádních informačních systémů a databází. I do oblasti militární evidence se tak promítá technologický pokrok přelomu 20. a 21. století, se všemi svými přednostmi (přenosnost, propojenost, komplexnost...) i limity (nutnost připojení k síti, nároky na elektrickou energii a obsluhu apod.). Po generace osvědčené „papíry“ pak směrem do budoucnosti přenechávají místo svým virtuálním nástupcům programovaným na bázi nul a jedniček.

S klesající armádní poptávkou po brancích v průběhu dekády také znatelně poklesl počet mladých mužů povolávaných k odvodům: zatímco v roce 1993 jich bylo těsně nad 90 tisíc, v roce 1999 to již bylo pouze 72 tisíc a v roce 2003 pak bylo rozesláno jen necelých 70 tisíc pozvánek k odvodnímu řízení. V současnosti se v souladu s platnou brannou legislativou ČR odvodní řízení mohou začít provádět teprve v okamžiku vyhlášení stavu ohrožení státu (či válečného stavu).

Despite the declining interest of the political elite and the public in the issue of conscription, the military administration, in connection with the 1999 legislation changes, redesigned the existing registration sheet (no. 86/E-ACR 99), again in the form of a double-sided A4 blank. The depoliticization and the focus solely on the professional performance of the service are also evident in the restructuring of this form, which to this day contain data for cases of extreme emergency (and threats to the state) and are stored in metal, worn-out, but carefully guarded military filing cabinets.

At least part of the data on conscripts and former soldiers who have completed their basic military service is stored in parallel in electronic form within the army's information systems. The technological advances of the 20th and 21st centuries, with all their advantages (portability, interconnectivity, complexity, etc.) and limitations (need for networking, power and service requirements, etc.), have thus been reflected in the field of military records. Generations of time-proven "paper" are giving way to their virtual successors, programmed on the basis of zeros and ones.

As the military's demand for conscripts has declined over the decade, the number of young men called up for conscription has also dropped noticeably: from over 90,000 in 1993, the number of draft notices sent out dropped to 72,000 in 1999 and just under 70,000 in 2003. Currently, conscription procedures can only be initiated upon the declaration of a state of national emergency (or a state of war), according to current legislation. At present, according to the defense legislation of the Czech Republic, conscription procedures can begin only at the moment of declaring a threat to the state (or a state of war).

Zelené barva
evidenčního listu i formát
karty A4 nadále zůstává stejný.
ovšem na formuláři (skl. čís. 86/E
– AČR 99) byla upřesněna
struktura jednotlivých rubrik tak, aby
lépe vyhovovala novým, veskrze
"mirovým" poměrům. Vymizely
zejména rubriky související s
předlistopadovou politikou
základní vojenské
služby.

Since the 1950s, the most typical document for the personal records of soldiers in basic service has been the "registration form." The green color and the A4 format of the registration form have been retained, but the structure of its sections has been adapted to better suit the new conditions." (the sample is from the mid-1980s).

1.		Evidenční list 			
2. Rodné číslo 322					
3. Sídlo a číslo vojenské knihky					
4. Osobní známka vydána dne					
5. Sídlo a číslo vojského účtů v žánku by. pov.					
		L. MARTIN Přijetí a jmeno (total)			
		Právní - karta			
1. Místo narození <i>Práha</i>		2. Pohlaví <i>muž</i>		3. Obařeno (ná)	
4. Rodinný stav <i>vdaný</i>		5. Počet dětí		6. Národnost	
7. Dosažené školní vzdělání <i>3. r. 8018</i>		8. Rok ukončení <i>2000</i>		9. Znalost cizích jazyků	
10. Stupeň znalosti					
11. Občanské povolání <i>učeb. obchodník</i>					
12. Zvláštní znalosti <i>plavba dožito</i>					
13. Profese <i>učitel</i>		14. Zvláštní povahy <i>průběh</i>		15. Jiná oprávnění	
16. Zaměstnání <i>učitel</i> zaměstnavatel adresa zaměstnavatele		17. Zvláštní povahy <i>průběh</i> průběh rodině nebo manželsky (druhy)			
18. Tělesné údaje výška hmotnost obvod hrudníku		19. Rodičské oprávnění		20. Jiná oprávnění	
21. Ověření (přezkoumání) komise <i>12. 12. 2001</i>		22. Zdravotní klasifikace - doporučení úlevy <i>SCOPEN</i>		23. Ověření (přezkoumání) rozhodnutí <i>ODVEDEN</i>	
24. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		25. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		26. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
27. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		28. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		29. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
30. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		31. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		32. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
33. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		34. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		35. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
36. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		37. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		38. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
39. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		40. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		41. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
42. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		43. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		44. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
45. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		46. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		47. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
48. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		49. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		50. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
51. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		52. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		53. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
54. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		55. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		56. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
57. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		58. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		59. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise	
60. dle <i>12. 12. 2001</i> podpis předsedy		61. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati rozkoš komise		62. dle <i>12. 12. 2001</i> Kulati roz	

Nově se mezi zvláštní kolonky dostalo např. vlastnictví řídicího oprávnění.

New special sections include e.g. driving license ownership.

[illegible]

Z evidenčního listu byly vypuštěny také údaje o vyznamenáních, o válečných zraněních, o zajetí či o zasažení radioaktivitou (původně kolonky 27 až 30 následující po záznamech o průběhu vojenské služby).

Information on decorations, war injuries, captivity or radioactive exposure (originally sections 27 to 30) was left out from the registration form.

HRADNÍ STRÁŽ

20

Pramen/Source 1

01 01

OKRESNÍ ÚŘAD OLOMOUC
Kosmonautů 10, PSČ 772 00

Čj.: 1832/99
Zn.: 54/99/CS

V Olomouci dne 3.8.1999

Pan
Jaroslav
Hl
Olomouc

POVOLOVACÍ PŘÍKAZ

Okresní úřad v Olomouci podle § 3 odst. 3 zák. čísla 18/1992 Sb., o
civilní službě, v platném znění p o v o l á v á

p. Jaroslava Cí nar. 1980, bytem Olomouc,
k výkonu civilní služby (dokončení) služby v délce: 18 měsíců.

Dostavte se dne 1. září 1999 v 8.00 hodin do Fakultní nemocnice Olomouc,
I.P. Pavlova 6, kde budete vykonávat pomocné práce.

Poučení: Proti povolovacímu příkazu není v souladu se zněním § 3 odst. 3
zák.č.18/1992 Sb. přípustné odvolání.

J. Březina
Ing. Jan Březina
přednosta okresního úřadu

Neuposlechnutí tohoto příkazu a jeho zneužití je trestné!
Přečtete si poučení na rubu tohoto příkazu !

The number of young men who preferred alternative service in the form of civilian service to compulsory military service continued to increase. After the turn of the millennium, the number of 'civilians' exceeded the number of conscripts, and therefore the above-mentioned type of document increasingly found its way 'into one's own hands'.

S ubývajícími
ambicemi armády a
poklesem potřeb počtů nových
odvedenců začalo rapidně přibývat
také rozhodnutí přezkumných komisí
o tom, že dotčený byl zpřesněn výkonu
branné povinnosti ze zdravotních
důvodů. Před rokem 1890 mnohými
toužebně vyžávané sny o "modré
knížce" se tak v prevoluční době
zhmotňovaly do reálných
obrysů o poznání
běžněji.

Pramen/Source 2

Územní vojenská správa
Most

Razisko ÚVŠ
Číslo přezkumného protokolu 978/2/22/6

ZROZHDNUTI

Mostě

Prezkmná komise u územní vojenské správy v
posoudila zdravotní stav
(hodnotí, jméno a příjmení
rodné číslo 72[.....]
..... a stanovila
zdravotní klasifikaci
zjištění poncha zdraví v příímě souvislosti s výkonem vojenské činné službě.")

Podle § 37 odst. 3 zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti
a o vojenských správních úřadech (branný zákon)

rozhodla, že je
trvale neschopen k vojenské činné službě

Odůvodnění

Při dnešním přezkumném řízení byl jmenovaný sledován ve smyslu přílohy č. 1
k vyhl. č. MO č. 256/1999 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vojenské činné službě,
zdravotně trvale nezpůsobilým k vojenské činné službě.

Posouzení: Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání k vyšší přezkumné komisi
u velitelství územní obrany v Účet nad labem
a to do 15 dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí.

V Mostě dne 5.4.2000

*) u odvolání se nestanovuje

Sl. č. 35 Z-A-C-99

spik. Vladimír Dzendziel

Předseda
přezkumné komise

Rozhodnutí o odvolání
přezval dne: 5. 4. 2000
podpis:

As the army's ambitions waned and the number of new conscripts declined, the number of decisions by review boards to exempt people from conscription on medical grounds began to rise rapidly. The dreams of the "blue book" longed for by many before 1989, thus materialized into real contours much more frequently in the post-revolutionary era.

Plavec (dobře)

Pramen/Source 3

[illegible]

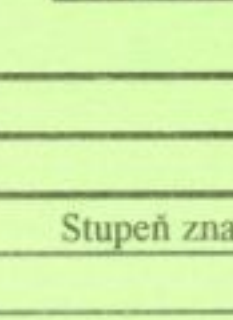
Pokles požadavků na provádění odvodů je patrný i na evidenčním listu z roku 2002, kde byl záznam o neprovedení vojenskou správou vložen v improvizované podobě.

The decline in conscription requirements is also evident on the 2002 record sheet, where the note of non-compliance by the military administration was inserted in an impromptu form.

Pramen/Source 4

Od jara 2004 již
nebyla odvodní řízení
u nejmladších odvodních
ročníků narozených v
polovině 80. let prováděna a
za tímto účelem pak orgány
provedly do dokumentace
příslušný záznam.

Since the spring of 2004, conscription procedures have no longer been carried out for the youngest conscripts born in the mid-1980s; for this purpose, the authorities have made a relevant entry in the documentation.

1.		Evidenční list													
2. Rodné číslo 65															
3. Sériové číslo vojenské knihy		Osobní známka vydána dne M Jakroslav													
4. Sériové číslo ověřovacího záznamu br. pos.		Příjmení a jméno (titul)													
5. Místo narození Litoměřice		6. Okres (stát) Litoměřice													
7. Rodinný stav		8. Počet dětí		9. Národnost											
10. Dosažené školní vzdělání				11. Rok ukončení				12. Znalost cizích jazyků				13. Stupeň znalosti			
14. Občanské povolání								15. Zvláštní znalosti							
16. Profese		17. Trvalého pobytu pobytu přechodného pobytu rodícího nebo manželky (družky)													
18. Adresa název zaměstnavatele adresa zaměstnavatele															
19. Tělesné údaje výška hmotnost obvod hrudníku				20. Řidičské oprávnění				21. Jiná oprávnění							
22. Odvodní (přezkumná) komise		23. Zdravotní klasifikace - doporučené úlevy				24. Odvodní (přezkumná) rozhodnutí									
25. dne podpis předsedy		26. Kalendářní razítko komise				27. Pořadové číslo odvodního (přezkumného) protokolu									
28. dne podpis předsedy		29. Kalendářní razítko komise				30. Pořadové číslo odvodního (přezkumného) protokolu									
31. dne podpis předsedy		32. Kalendářní razítko komise				33. Pořadové číslo odvodního (přezkumného) protokolu									
34. dne podpis předsedy		35. Kalendářní razítko komise				36. Pořadové číslo odvodního (přezkumného) protokolu									
37. Odklad povolen do dne z důvodu				38. Odklad prodloužen do dne z důvodu				39. Soudní tresty (soud, od - do, důvod)							
40. Do základní (náhradní) služby povolen dne předurčen pro VÚ				41. V podřízenosti				42. V dle							
43. Zvláštní záruky				44. ČVO/ČF /											

Na základě nařízení náčelníka Generálního štábu Armády České republiky
 ČJ. 006 (C-4)/2004-120331 ze dne 30. dubna 2004 odevzdání řízení neprospěšným

18. listopadu 2004

Náčelník VVS
 ppl. Ing. Karel Erjor

